БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 153 (5045)
Вторник
Июлиин
30
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Нютагуудтахи партийна, советскэ, комсомольско организацинууд болбол арад зоной дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулан, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хүдөө-ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбүүдые тусхайта болзор соонь, тон һайнаар дүүргэхэ ябадал хангаха уялгатай.

ССР СОЮЗАЙ ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДЭЙ МИНИСТРЫН ПРИКАЗ

1946 оной июлиин 28. *№ 31.* *Москва город.*

Нүхэдүүд солдадууд, матросууд ба старшинанууд! Нүхэдүүд офицернүүд, генералнууд ба адмиралнууд!

Мүнөөдэр советскэ арад ба тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд болбол ССР Союзай Уһан-Сэрэгэй Флодой үдэрые һайндэрлэжэ ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Эхэ оронойгоо үмэнэ өөрынгөө үүргые хүндэтэйгөөр дүүргэһэн, манай арадай дурлал ба хүндэлэлые олоһон советскэ сэрэгэй морягуудта ёһотой алдар хүндыень хүргэжэ байна.

Бүгэдэ арадай һайндэр—Уһан-Сэрэгэй Флодой үдэрөөр дашарамдуулан Таанарые амаршалжа, баярые хүргэнэб!

Уһан-Сэрэгэй Флодой үдэрые тэмдэглэжэ захирхамни хадаа:

Мүнөөдэр, 1946 оной июлиин 28-да, Ленинградта, Кронштадта, Таллинда, Пиллауда, Севастопольдо, Одессэдэ, Полярнада, Бакуда, Хабаровскда, Владивостогто ба Порт-Артурта артиллерийска хорин буудалгаар сэрэгэй корабльнуудай салют хэхэ.

Советскэ Уһан-Сэрэгэй Флот мандаха болтогой!
Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!
Бүхэсоюзна Коммунистическэ Парти мандаха болтогой!
Манай хүсэн түгэлдэр Эхэ орон мандаха болтогой!

ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министр Советскэ Союзай Генералиссимус
И. СТАЛИН.

ГҮРЭН ТҮРЫН ГҮН УДХАШАНАРТАЙ ХЭРЭГ

Арад зоной ажабайдалые билтарма баян ба культурна һайхан болгон хүгжөөхэ зорилго Сталинскэ дүрбэдэгээр табанжэлэй агууехэ хүдэлмэриин түсэбөөр хараалагдаба. Энээнии манай оронной ажалшад халуун сэдьхэлэй ханаһаа мэдэрэлээр угтаад, шэнэ амжалтануудые туйлахаар шиидэн зоригжонхой. Тус зорилгые бэелүүлхын тулада хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд түлэблэгдөө. Тэдэнэй нэгэниинь—эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлэн дэлгэрүүлхэ хэрэг болоно, энэнэй тулада хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха даабаринуудаа саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ шухала. Энэ хадаа колхозно таряашадай арюун уялга мүн.

Гүрэнэйнгөө үмэнэ өөрынгөө уялгые гүйсэдхэхэ гээшэ советскэ хүнүүдэй хамагай нангин ёһо заншал болонхой. Энэ ушар Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ илангаяа эли тодоор харагдаа. Советскэ хүнүүд гүрэнһөө юугээшье хэһадаг-гамнадаггүй, юундэб гэбэл—гүрэнэйнгөө хүсэ шадал түгэс ба баян байбални, өөһэдөө энхэ түбшэн, баян ба жаргалтай байхабди гэжэ мэдэнэ.

Манай республикын түрүү колхозууд гүрэндэ һү, тоһо ба бусад зүйлнүүдые тушааха хүдэлмэриие эрхим һайнаар эмхидхэн, һарынгаа ба жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Иволгын аймагай Гильбрын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель 1946 он дотор һү тушааха түсэбөө үнгэрэгшэ июнь һарада бүрин дүүргэхэһээ гадна, һаалиин хэмжээн ба шанарые улам дээшэлүүлэн, энэ жэлэй эсэс болтор үшөө 30 мянган литр һү тушааха шэнэ уялга даажа абаад, социалистическэ ёһоор туд тудтаа мүрысэн, сог зали түгэлдэрөөр ажаллажа оронхой.

Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой членүүдэй гайхамшагта үүсхэл тухай мэдээн бүхы республика дотор түргэнөөр тэрэжа, ниитэ зоной һайшаал дэмжэлгээр угтагдаад, үнэн сэхэ ба үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ болобо.

Ажалаа зүбөөр, шадамараар эмхидхэһэн колхозууд (Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ; Закаменай аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ; Баргажанай аймагай Молотовой, Чапаевай, Кировэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельнүүд ба бусад) малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Гэхэ зуура, ханаггүй-хойрогоор, харюусалгагүй назагайгаар хандаһанһаа шалтагаалан, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэн тушааха хүдэлмэри зарим колхозуудта тон муугаар ябуулагдажа байна. Хориин аймагай „Победа“ гэжэ хүдөө ажахын артель 1946 он дотор 38136 литр һү гүрэндэ үгэхэ түсэбтэй аад, мүнөө миил 2000 тухай литрыень оруулаа. Тэдэ, арга боломжыень харахада, арбан хоног бүри адагынь 1400 литр һү тушаажа шадаха байгаа. Иимэ баримтанууд олонхи аймагуудта бии байна. Тиин, һү тоһо тушааха түсэб һүүлэй мэдээгээр республика дотор арайхан 35,3 процент дүүргэгдэбэ.

Энэ шухала хэрэгые таһалдалда оруулһан нюурнууд харюусалгада хабаадуулагдаха зэргэтэй. Ойрын сагта бүхы дутуу дундануу бүрин усадхагдажа, энэ талаар эрид хубилалта хэгдэхэ ёһотой.

Гэхэтэй хамта, хамагай шухала хэмжээ ябуулгануудай нэгэн—таряа, овощь, хартаабхаа хуряажа гүрэндөө тушааха саг улам ойрогожо байна. Энээнии бэлэдхэл гүгэсөөр угтажа, амжалта ехэтэйгээр дүүргэхэ гээшэ гүрэн түрын гүн удхашанартай хэрэг мүн болоно. Тиимэ ушарһаа, энээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие дайшалхы ёһоор эмхидхэхэ ёһотойбди. Тушаажа абаһан таряа хааха складуудые заһабарилха ба дезинфекци хэхэ; таряа сэбэрлэхэ машинанууд, лабораториин хэрэгсэлнүүд болон шэгнүүрнүүдые түгэс бэлэн болгохо; бэлэдхэлэй пункт бүхэнэй дэргэдэ таряа һүүрээхэ талмай, мүн баһа таряа тушаагшадай байха байрануудые түхеэрхэ; бэлэдхэлэй пунктнуудта ажаллаха хүнүүлые томилжо, заабари гуримуудтайнь танилсуулха ба овощь, хартаабха хадагалха газарнуудые шэнээр түхеэрхэ ба хуушануудыень һэльбэн заһабарилха хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн колхоз бүхэн таряа зөөхэ тэргэ, автомашинануудаа хүсэд бэлэн болгохо; таряа тээхэ амһартануудые бэлэдхэхэ; таряа тушаалгын хүдэлмэринүүдэй түсэб зохёожо, хамаг бүхы зүйлнүүдые хараалан, тэрэнэй ёһоор үдэр бүриингөө хүдэлмэри эмхидхэн ябуулха ёһотой.

„Саг үшөө эртэ, таряа тушаалгада тииһээр бэлэдхэнэ бэзэбди“ гэдэг оһол нобшо ба оппортунистическэ ёһоной һанал бодолго зарим газарта гарадаг байна, энээндэ эсэргүү эрид шууд тэмсэхэ хэрэгтэй.

Нютагуудтахи партийна, советскэ, комсомольско организацинууд болбол арад зоной дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулан, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбүүдые тусхайта болзор соонь, тон һайнаар дүүргэхэ ябадал хангаха уялгатай.

Дээдэ Түрэлтэ Генералиссимус Сталинда

Агууехэ Советскэ Союзай һүүлэй пунктые дабажа гарахэ ба Дээдэ Түрэлтэ Танда бүхы амгалан һайниие үнэн зүрхэнһөө хүсэхэ зуураа, СССР-эй территори дээрэ байха үедэмни намда хизааргүй ехэ анхаралтайгаар хандаһанай түлөө үнэн зүрхэнэй амаршалгые хүргэнэб. 27 хоног соо Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай хэдэ хэдэн городуудаар ябажа, элдэб олон газарнуудые үзэхэ зуураа советскэ арадай эрэлхэгые ба шэн зоригые ажаглажа харабаб. Минии хараһан хүмүүжүүлгын зурагуудта Танай дутын анхарал илангаяа тодоор харагдана.

Дээдэ Түрэлтэ Танда ба бүхы солото совет арадта өөрынгөө үнэн сэдьхэлһээ һанал бодолоо үшөө дахин мэдүүлхэ зуураа минии үнэн зүрхэнэй амаршалгые тогтоон абахые гуйнаб.

АШРАФ ПЕХЛЕВИ.

Амгалан тайбанай конференцидэ Советскэ делегациин состав

СССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол Парижда болохо амгалан тайбанай конференциин Советскэ Союзай делегациие иимэ составтайгаар баталба:

1. В. М. Молотов—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр (делегациин түрүүлэгшэ);
2. А. Я. Вышинский—СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо;
3. Ф. Т. Гусев—Великобританида һуугаа СССР-эй Элшэн Сайд;
4. А. Е. Богомолов—Францида һуугаа СССР-эй Элшэн Сайд;
5. Н. В. Новиков—Америкын Холбоото Штадуудта һуугаа СССР-эй Элшэн Сайд;
6. П. И. Ротомркий—Литовско ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр;
7. П. И. Валескалн—Латвийска ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр;
8. Г. Г. Круус—Эстонско ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр;
9. К. В. Новиков—СССР-эй МИД-эй коллегиин член.

В. М. Молотов Парижда ерэбэ

ПАРИЖ, июлиин 27. (ТАСС). Мүнөөдэр, июлиин 27-до, энэ оной июлиин 29-дэ нээгдэхээ байгаа эб найрамдалай конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсахын тулада советскэ делегаци СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр В. М. Молотов ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшо А. Я. Вышинский түрүүтэй Парижда ерэбэ.

Тэдэнэртэй хамта Украинска ССР-эй делегаци Украинска ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр Д. З. Мануильский түрүүтэй, тэрэшэлэн Белорусска ССР-эй делегаци Белорусска ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр К. В. Киселев түрүүтэй ерэлсэбэ.

Парижда аэродром дээрэ нүхэр В. М. Молотов, тэрэшэлэн бусад делегацинуудай түрүүнүүд Францида СССР-һээ һуугаа элшэн сайд нүхэр А. Е. Богомоловоор, Англида СССР-һээ һуугаа элшэн сайд нүхэр Ф. Т. Гусевээр, Францидахи СССР-эй посольствын бүхы составаар, тэрэшэлэн Французска гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэдөөр угтагдаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Г. И. Поляков болбол РСФСР-эй загаһанай ажаүйлэдбэриин Министрын хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар П. А. Мурашов РСФСР-эй загаһанай ажаүйлэдбэриин Министрээр томилогдобо.

(ТАСС).

Манай „Бурят-Монголой Үнэн“ газетын соносхоһон конкурс

„Бурят-Монголой Үнэн“ газетын редакци болбол өөрынгөө газетэдэ хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд ба интеллигенциие олоор хабаадуулхын тулада, уран шүлэгүүд, дуунууд, рассказууд, очеркнууд ба новеллэнүүдые бэшэхэ ябадалые маша олон болгохын зорилгоор энэ оной июлиин 20-һоо декабриин 20 хүртэр тусхай конкурс соносхобо.

Тус конкурс хадаа арадай уранһайханай үүсхэлые улам ехээр хүгжөөхэ ба дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ туһалха зорилгые табихатаяа хамта, уран шүлэгүүд, дуунууд, рассказууд, очеркнууд ба новеллэнүүдые бэшэхэ ябадалда городой ба хүдөө нютагуудай эдибхитэниие—хүдэлмэришэд, колхозниугууд, залуушууд, багшанар, һурагшад ба культурно-гэгээрэлэй эмхи-зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые оло-олоор хабаадуулхые хараална.

Иимэдэ, манай газетын зүгһөө соносхогдоһон энэ конкурсдо тон олооро оролсохые, хүндэтэ олон уншагшад,—Таанарые манай редакци уряална. Доро конкурсын услови толилогдобо

* * *

1946 оной июлиин 20-һоо декабриин 20 хүртэр үнгэргэгдэхэ „Бурят-Монголой Үнэн“ газетын конкурсын условинууд

1. „Бурят-Монголой Үнэн“ газетын соносхоһон эрхим шүлэгүүд, дуунууд, рассказууд, очеркнууд ба новеллэнүүдэй конкурсдо ажалшан үргэн олониитые хабаадуулхаар хараалагдаһан ба арадай уранзохеолой ургаха ба хүгжэхэ ябадалда туһалха, газетын хүдэлмэришэн хүдөө бэшэгшэдэй эдибхитэниие олошоруулха гэһэн зорилготой байна.

2. Конкурсдо хабаадагшад ямар темэнүүдээр бэшэхэ ёһотойб гэхэдэ, манай орондо социализмын илаһанай тухай, немецко-фашистска булимтарагшад ба японско империалистнуудые илаһан манай илалтын уг үндэһэнүүд тухай, советскэ патриотизм тухай, манай Эхэ орон тухай, Эсэгэ ороной арадуудай эб найрамдал тухай, Сталинска шэнэ табанжэлэй түрүү хүнүүд тухай асуудалнууд болоно. Конкурсдо эльгээгдэхэ шүлэгүүд, дуунууд, рассказууд, очеркнууд ба новеллэнүүд хадаа өөрынгөө идейнэ удхын талаар манай республикын ажалшадые арадай ажахые һэргээн бодхоолгын ба хүгжөөлгын табанжэлэй түсэбые гүйсэдхэхэ ба үлүүлэн гүйсэдхэхэ хэрэгтэ зоригжуулха ёһотой байна.

3. Конкурсдо эльгээгдэһэн уран зохеолнууд хэлэ ба стилиин талаар тодо ба хурса, сюжетнэ удхынгаа талаар һонирхолтой байха ёһотой.

4. Эрхим уранзохеолнуудай авторнуудые урмашуулхын тулада доро дурсагдаһан шангууд тогтоогдобо:

а. рассказууд ба очеркнуудта—нэгэдэхи шан 1500 түхэригэй нэгэ шан.
хоердохи шан—1000-1000 түхэригэй хоер шан.
б. новеллэнүүдтэ нэгэдэхи шан—1000 түхэригэй нэгэ шан.
хоердохи шан—700-700 түхэригэй хоёр шан.
в. шүлэгүүд ба дуунуудта нэгэдэхи шан—500 түхэригэй нэгэ шан.
хоердохи шан—300—300 түхэригэй хоер шан.

5. Конкурсдо хабаадагша бүхэн өөрынгөө зохеолые „Бурят-Монголой Үнэн“ газетын редакциин адресаар (г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26) „Конкурсдо“ гэжэ конверт дээрэнь гаршагтайгаар эльгээхэ ёһотой байна.

6. Конкурсын дүнгүүдые гаргалга ба шан олголго 1947 оной январиин 1-дэ болохо.

7. Конкурсдо эльгээгдэһэн эрхим зохеолнууд „Бурят-Монголой Үнэн“ газетэдэ толилогдохо ба тэдэндэ дээгүүр гонорар түлэгдэхэ байна.

„Бурят-Монголой Үнэн“ газетын редакци.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫН ТЕМПЫЕ ХУРДАДХАХА

МҮРЫСӨӨЕ ҮҮСХЭГШЭДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ гарахынгаа урда тээ Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө-ажалай артелиин членүүд болбол үбһэ хуряалгые хаһа саг соонь дүүргэжэ, малдаа садхалан тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн уряалтайгаар аймагайнгаа бүхы колхозниугуудта хандаһан бэлэй.

Энэ артелиин колхозниугууд өөһэдынгөө хандалга бэшэг соо абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө эрид шангаар тэмсэнэд. Тэрээнэй ашаар ажалай бүтээсэнүүл нилээдгүй дээшэлүүлэгдэбэ. Жэшээлхэдэ, сенокосилкаар 5 гектар үбһэ сабшаха нормотой байһан машинист Степан Рябов гэгшэ үдэр бүхэндэ 9 гектар шахуу үбһэ сабшана. Тиихэдэ сенокосилкашад нүхэд Шарапов, Дашицыренова, Доржиев, Найданов ба Шойдопов гэгшэд үдэр бүриингөө даалгабариһаа үлүүлэн тус бүридөө гектар хахад ба 2 гектар үбһэ сабшадаг болонхой.

Гар хажууршан барандаа шахуу даалгабарита нормоёо үлүүлэн дүүргэнэд. 0, 50 гектар үбһэ сабшаха нормотой байһан гар хажууршан Доржи Лодоев гэгшэ үдэр бүри 0. 80-0, 90 га сабшана. Колхозниугууд Цырендоржиева, Жамсуева, Балмаева ба бусад даалгабаряа 120-130 процент дүүргэжэ, бүхы колхозниугуудта магтуулдаг стахановецууд болобод.

Мүнөө тус артелиин үбһэшэд 797 гектар үбһэ сабшаба. Мүн 120 тонно силос дарһан ба 1200 центнер набша намаа түүһэн байха юм.

Ж. БОРИСОВ.

МАКСИМОВАЙ ЗВЕНО МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАБА

Баргажанай аймагай Улюнскэ сомсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эмэгтэй колхозниугууд июлиин 3-ай үдэр үбһэ хуряалгада ороһон байгаа. Үбһэ хуряалгада ороһон 19 звенонууд өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө эмхидхэжэ, 12 хоног соо хүдэлмэрилхэ зуураа, зарим звенонуудынь абаһан уялгануудаа арюунаар дүүргэжэ байха юм.

Звенонууд соохи социалистическэ мүрысөөндэ нүхэр Ж. Гагаповагай хүтэлбэрилдэг эхэнэрнүүдэй звено түрүүлэнхэй. Тус звеногойхид түрүүшынгээ 12 үдэр соо 17 гектар сабшаад, 240 центнер һүрилбэ. Звеногой эрхим хажууршад нүхэд М. Абидуев, Г. Монголов гэгшэд үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэнэд.

XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үбһэ хуряалга дээрэ 6 звенонууд хүдэлмэрилнэ. Эдэ звенонуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн мүн соггойгоор дэлгэрэнхэй. Мүрысөөнэй дүнгөөр нүхэр М. Максимовай ударидаһан звено илаба. 12 хүнһөө бүридэһэн энэ звено 30 гектар сабшажа, 300 центнер үбһэ һүрилбэ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байгшад үбһэ хуряалгада эдибхитэйгээр хабаадалсанад. Һүнэй-товарна фермын һаалишад (даагшань нүхэр Ц. Базаров) 550 центнер сабшаһан үбһөө һэлеэд, тэрэнээ һүрилбэ. Мүн эдэнэрэй хүсөөр набшаһа намаа суглуулха бүхы колхозой түсэбэй 40 процентнь суглуулагдажа, мүнөө силосоолагдаһан байна.

Б. ЦЫДЕНОВ.

АГИТАЦИОННО ХҮДЭЛМЭРИИН АШААР

Зэдын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоз үбһэхуряалгын хүдэлмэридэ ябажа байгаа колхозниугуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри һайнаар табигдаһан байна. Эндэхи бүхы агитаторнууд бригаданууд, звенонууд ба фермэнүүдтэ бэхижүүлэгдэнхэй. Тэдэнэр шэнэ табанжэлэй түсэб тухай хуулитай колхозниугуудые танилсуулха талаар 20 гаран хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэһөө гадна, өөһэдынгөө хүдэлмэрилжэ байһан газарта „дайшалхы хуудаһануудые“ алдадгүй гаргадаг байха юм.

Агитаторнууд Гусев, Попов ба Клименко гэгшэд мүрысөөнэй ябасые үдэр бүри шалгахатаяа хамта, тэрээнэй дүнгые гаргажа, показателиин доскада бэшэдэг, түрүү хүнүүдэй дүн дүршэл тухай колхозниугуудта хөөрэжэ үгэдэг заншалтай.

Агитационно-ниитын хүдэлмэриие агитаторнуудай журамшалан ябуулжа байһанай ашаар тус колхоз үбһэхуряалгын талаар аймагай түрүү колхозуудай зэргэдэ гараһан байна.

Б. ЖАПОВ.

ЭДЭНЭР ЭЛЬЭГ ҮБҺЭ ХУРЯАХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭД

Бичурын аймагай колхозууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие энэ жэлдэ эмхитэйгээр ябуулна. Июлиин 21-эй мэдээгээр, 6.168 гектар сабшаба.

Тус аймагай колхозниугууд сабшагдаһан үбһые газар дээрэнь удаан хэбтүүлэнгүйгөөр хуряажа абана. Тэрээнэй ашаар 27 мянган центнер үбһэн сомогдобо.

Мүн малдаа нэмэлтэ тэжээл суглуулха тушаа хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана. 340 центнер нэмэтэ үбһэ, 2016 центнер мүшэр үбһэ бэлэдхэгдэһэн ба 593 тонно силос дарагдаһан байха юм. Үбһэ хуряалгада 3300 колхозниугууд хүдэлмэрилжэ ябана.

Сабшалангайнгаа 50 процентые хуряаһан «Красное знамя труда» колхоз—140 гектар үбһэ сабшаха түсэбтэй байһан аад, 99 гектар үбһэ сабшаба. «Красный боевик» колхоз 334 гектар үбһэ сабшаха түсэбөө 57 процент болгобо. Лазогой нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хуряалгаар аймаг соогоо түрүүлжэ ябана.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУДАЙ ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКЭ ХЭМЖЭЭЕ ЭРИД ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

«Гүрэнэй ба партийна хүдэлмэриин алишье һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ хэмжээнэй ба тэдэнэй марксистско-ленинскэ бэлэдхэл үндэр дээрэ байгаа һаа, ажал хүдэлмэринь өөрөө улам һайн ба үрижэлтэй байха юм, ажал хүдэлмэриин результадынь улам ашагтай байха юм»,—гэжэ нүхэр Сталин зааһан байгаа.

Тиимэ болохолоор, партийна, советскэ ба комсомольско хүтэлбэрилхы кадрнууд бүхэн өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, Маркс, Энгельс, Ленин ба Сталинай теореор бэеэ зэбсэглэхэ үүргэтэй болоно.

Манай аймагай партийна организацинуудта партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриин хэрэгжээр ябуулагдаһан тухай зарим дүнгүүдые харахада, коммунистнуудай идейно-политическэ хэмжэеэ дээшэлүүлхэ тушаа хүдэлмэри хаана һайнаар ябуулагданаб, тэндэ коммунистнууд ажал хүдэлмэри дээрээ амжалтануудые туйланад.

Партийна, советскэ, комсомольско болон бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй политическо-теоретическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь туһалха зорилготойгоор ВКП(б)-гэй айкомой дэргэдэ үшөө 1944 ондо үдэшын партийна һургуули бии болгогдоһон юм. Энэ һургуулида үнгэрэгшэ 2 жэлэй туршада 22 хүтэлбэрилхы кадрнууд һуралсажа, үзэхэ программаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Гэбэшье, ВКП(б)-гэй зарим членүүд өөһэдынгөө политическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлдэггүй байха юм. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй членүүд нүхэд С. Якимов, С. Шоболов, Мурашева, Меркулова гэгшэд үдэшын партийна һургуулида ябажа, ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсые шудалаагүй.

Тэрээнһээ гадна, эдэнэр ажал хүдэлмэридөөшье хойрог нобшоор хандадаг дээрэһээ гүрэнэй ба партийна жаяг заршам эбдэжэ, хатуу шанга партийна хэмжээндэ хабаадуулагдаһан байха юм.

Нүхэр Якимов болбол Аймпотребсоюзай түрүүлэгшээр хүдэлмэрилхэ зуураа, тус организациин ажал ябуулгые унагааһан дээрэһээ тушаалһан гаргагдаба. Нүхэр Шоболов болбол ВКП(б)-гэй айкомой аппарадта хүдэлмэрилнэ. Теэд, өөрынгөө хүдэлмэриие айхабтар муугаар ябуулна. Мүн нүхэр Меркулова гэгшэ аймагай колхозно һургуулиин директорээр ба аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дэргэдэхи партийна эхин организациин секретаряар хүдэлмэрилхэдөө ажалаа тон муугаар ябуулна.

Тус партийна организацида партиин доторой хүдэлмэри доодо хэмжээндэ табигданхай. Коммунистнуудынь партийна һургуулида ябадаггүй, партийно-политическэ хүдэлмэридэ хабаадалсадаггүй, партийна жаяг заршам эбдэдэг байна.

Энэ оной июлиин 15-да «Овцевод» совхозой партийна эхин организациин дэргэдэхи политһургуулида һурагшадай үзэхэ программаяа ямараар шудалжа байһан тухай шалгаад үзэхэдэ, результадынь тон хангалтагүй байба. Эндэ ябагшадай хахад составынь үдэшын һургуулида үнинэй ябахаа болишоһон, үзэһэн темээ мартажархиһан, өөһэдынгөө политическо-теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ тушаа анхаралаа угта гаргадаггүй байгаа. Хэтэрхэлээ, ВКП(б)-гэй членүүд нүхэд Д. Александров ба В. Тугаринов гэгшэд газетэ болон журналшье уншадаггүй байшоо. Эдэнэр хайша хэрэгээр ажал хүдэлмэридөөшье хандадаг байна.

Үшөөтэйн сомоной Соведэй исполкомой түрүүлэгшэ ВКП(б)-гэй член нүхэр Е. Тугутканова гэгшэ нютагай Соведэй үүргые дээшэлүүлхэ тушаа оролдолго гарганагүй. Һаяхан ВКП(б)-гэй айкомой парткабинет соо нүхэр Тугуткановатай хөөрэлдэхэдэ, аяар 1944 онһоо хойшо ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсые хараагүй байһаниинь элирүүлэгдэбэ. Мүн тэрэшэлэн табанжалай түсэб тухай хуулиие уншаагүй байха юм. Иигэжэ өөрынгөө хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр ба хойрог нобшоор хандадаг хүтэлбэрилэгшэ советскэ хүдэлмэриие һайжаруулжа шадахагүйнь мэдээжэ.

Манай зарим партийна организацинуудай членүүд ба кандидадууд эрдэм ном багаар мэдэхэ ябадалһаа өөһэдынгөө идейно-политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхэ, марксизм-ленинизмые шудалха аргагүйбди гэһэн шалтагаан баридаг зантай.

Ушар иимэһээ партийна эхин организацинууд болбол өөһэдынгөө коммунистнуудые большевистскэ партиин уставай эрэлтэнүүдтэй һайнаар танилсуулха, коммунист бүхэн өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ арюун уялгатай гэжэ тэдэнэртэ ойлгуулха ёһотой. Партийна эхин организацинууд болбол политһургуулинуудай ба кружогуудай занятинуудые эрид һайжаруулха, өөһэдөө марксизм-ленинизмые шудалагшадта үдэр бүри халуун туһаламжа үзүүлхэ, тэдэнэртэ ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсын бүлэгүүдээр болон табанжэлэй түсэб тухай хуулиин гол зорилгонууд тухай тусхай хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэхэ уялгатай.

«Хэрбээ ажал хүдэлмэриин бүхы һалбаринуудтахи манай кадрнуудые дотоодын ба уласхоорондын оршон байдалые хүнгэнөөр ойлгон мэдэжэ шадаха хэмжээтэйгээр тэдэниие идеологическаар бэлэдхэжэ ба политическээр хатуужуулжа шадаа һаа, оронии хүтэлбэрилхэ асуудалнуудые ехэхэн алдуугүйгөөр шиидхэхэ шадабаритай хүсэд болбосорһон марксистнууд-ленинецүүд болгожо шадаа һаа,—бидэнэр болбол манай бүхы асуудалнуудай 10-ай 9 хубиие шиидхэгдэһэн дээрэ тоолохо бүхы үндэһэ баримтатай байха һэмди»,—гэжэ нүхэр Сталинай партиин XVIII съезд дээрэ хэлэһэн энэ үгые партийна организацинууд ба тэрэнэй коммунистнууд мартаха ёһогүй.

Г. МАШАНОВ,—
ВКП(б)-гэй Зэдын айкомой парткабинедые даагша.

ГАРААР УҺАЛНА

БИЧУРА. Һаяхан «Красная Звезда» колхозой партийна ба комсомольско организацинуудай үүсхэлээр воскресник эмхидхэгдэбэ. Энээндэ хабаадалсаһан 16 эдибхитэд участково агрономой хүтэлбэри доро ябажа, 1,1 гектар хартаабха тариһан участок гараараа уһалбад.

Һү һааха түсэбөө дүүргэбэ

ТУРУНТАЕВО. (Телефоноор абтаба). Орджоникидзын нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артель адуу малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ амжалтануудые туйлаһан байна. Тэрэнэй ашаар тус колхоз июлиин 15-да һү һааха жэлэйнгээ түсэб 110 процент дүүргэбэ.

Һурагшад хүдөө ажахын хоротонтой тэмсэнэд

Тарбагатайн аймагай Большой-Куналей гэжэ һуурин газарай, хүсэд бэшэ дунда һургуулиин 30 гаран һурагшад хүдөө ажахын хоротонтой тэмсэхэ элир ангуушалай нэгэдэхи конкурсда оролсоһон байгаа. Июлиин нэгэнэй мэдээгээр тус конкурсда хабаадагшад зүмбраагай 3500 арһа „Заготживсырьегой“ контородо тушаагаа. Мүн „Победитель“ гэжэ колхозой һурагшад конкурсын услови дүүргэжэ шадаһан байха юм. Жэшээлхэдэ 11 наһатай Филимон Семенов 318 зумбраа, 10 наһатай Клим Гусликов 470 зумбраа хюдаһан байха юм. Тэрэшэлэн „Серп и молот“ гэжэ колхозой һурагшад ба пионернүүд дээрэ дурсагдаһан колхозуудай һурагшадһаа доошо бэшээр энэ хорото дайсадые хюдана. 11 наһатай Тихон Иванов 508 зумбраагай ба Совелий Назаров 412 зумбраагай арһа аймагай „Заготживсырьегой“ контородо тушааһан бай...

Пар хахалалгын гээгдэлые усадхаха

МУХАРШЭБЭР. Суулгын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Норбоев) үндэр ургаса абалгын үндэһэ һуури болохо пар хахалалгые муугаар ябуулжа байна.

Июлиин 20-ой мэдээгээр тус колхоз болбол пар хахалалгынгаа түсэбые оройдоо 58 процент дүүргэбэ. Иимэ түгшүүритэй байдалай гараад байтар, пар хахалалга дээрэ нэгэшье морин плуг табигдаагүй байхаһаа гадна, энэ колхозой поли дээрэ хүдэлжэ байгаа тракторна бригадые газогенераторна тракторта хэрэглэгдэхэ модон түлишээр гүйсэд хангадаггүй байха юм.

Пар хахалалгын талаар гээгдэлые ойрын сагта усадхаха шухала.

Ц. ЦЫБИКОВ.

Һэргээн бодхоогдожо байгаа «Воронежсельмаш» гэжэ завод (Воронеж город) хүдөө ажахын машинануудые бүтээн гаргажа эхилбэ. Түрүүшын 45 триернүүд гаргагдаба. 1946 он соо тус завод 3.000 триернүүдые орондоо үгэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: прессово-суглуулгын цехтэ. Нормоео үдэр бүри 300 процент гүйсэдхэдэг фронтовик байһан слесарь стахановец И. Н. Косарев, (зүүн гарһаа) цехын начальник М. И. Тыжков гэгшэд триерэй таряае сэбэрлэжэ байхыень хаража байна.

И. Дынинэй фото. (ТАСС-эй фотохронико).

ТҮМЭРЗАМАЙХИДАЙ БҮХЭСОЮЗНА ҺАЙНДЭРТЭ БЭЛЭДХЭЛ

ТҮМЭРЗАМАЙХИДАЙ ҺАЙНДЭРЫЕ ЭРХИМЭЭР УГТАХЫН ТҮЛӨӨ

Түмэрзамайхидай Бүхэсоюзна һайндэрые амжалтатайгаар угтахын түлөө Галуута Нуурай станциин паровозно делогой хүдэлмэришэдэй дунда мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ. Тэрээнэй ашаар дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй 1-дэхи жэлэй даалгабариие болзорһоонь урид гүйсэдхэһэн стахановецуудай тоо үдэрһөө үдэртэ олошоржо байна.

Шакир Облязов гэгшэ депо дээрэ түрүү котельщик гэжэ тоологдодог юм. Тэрэ хадаа ажалайнгаа бүтээсые үлэр бүри дээшэлүүлэн, 6 һарын туршада жэлэйнгээ даалгабариие амжалтатайгаар дүүргээд, хүдэлмэриингөө темпые багашье һуларуулангүйгөөр 2-дохи жэлэйгээ даалгабариие 47 процент гүйсэдхэбэ.

Шакир Облязовой жэшээгээр жэлэйнгээ даалгабариие болзорһоонь урид гүйсэдхэхэ мүрысөөн депогой бусад цехүүдтэ үргэнөөр дэлгэрээ. Механическа цехын токарь Владимир Петряков гэгшэ жэлэйгээ программые гүйсэдхөөд, мүнөө 2-дохи жэлэйгээ даалгабариие гүйсэдхэжэ захалаа.

Тэрэшэлэн, котельщик-стахановец Василий Головин мүн лэ жэлэй даалгабариие гүйсэдхэжэ, түрүү хүнүүдэй зэргэдэ жагсаба.

Түмэрзамайхидай Бүхэсоюзна үдэрые һайн амжалтатайгаар угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөн соогуур Улан-Удын депогой товарна паркын машинистнар толотомо амжалтануудые туйлажа байна.

Июль һарын түрүүшын 20 үдэрэй дүнгые гаргахада, товарна поезднуудай колоннын ахалагша машинист Щербино гэгшын паровоз түрүү һуури эзэлбэ. Энэ паровоздо 2 халаан хүдэлмэрилдэг юм. Түрүүшын халаанда ахалагша машинист Щербино, тэрэнэй туһалагша Пасков, кочегар Кузьмин ба 2-дохи халаандань машинист Брижатов, тэрэнэй туһалагша Чубенко, кочегар Янко гэгшэд ажаллана.

Эдэнэр эбтэй ба эмхитэйгээр хүдэлмэрилдэг байна. Скоростиие дээшэлүүлхын ба түлишэ арбилхын түлөө мүрысэжэ июль һарын 20 үдэрэй туршада 21 тонно түлишэ арбилаад, паровозойнгоо суткын дунда гүйлгые 506 километр хүргэһэн гэхэ гү, али графигһаа 124 километрээр дээшэлүүлбэ. Мүн паровозойнь скорость 10 километрээр нэмэгдэбэ.

Нүхэр Щербинын бригадын энэ туйлаһан амжалта хадаа депо дээрэ рекорд гэжэ тоологдоно

Б. ЖАПОВ.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ХҮСЭЛЭН

Паровоз-бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд бүхэн түмэр замайхидай бүхэсоюзна һайндэрлэлгэ болтор 100-хи паровозоо бүтээн гаргажа, энэ үдэрые үндэр амжалтануудаар угтахаа хүсэнэд. Мүнөө тус заводой цехүүд бүхэндэ стахановецуудай тоо ба тэдэнэй үдэр бүриин бүтээсэ үргэлжэ ургана. Һаяхан котельнэ цехын стахановецууд нүхэд Кожемякин, Королев, Лизунов гэгшэд халаанайнгаа даалгабари 430—430 процент дүүргэжэ, һайн жэшээ харуулбад. Мүн арматурна цехын токарь Федор Савкин үлэр бүхэндэ даалгабаряа 200 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ. Тэрэшэлэн тус цехын хүдэлмэришэн Иван Фролов жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, заводой директор тягын генерал нүхэр Веллерһээ һаяхан амаршалга абаһан байна.

Һү тушаалгаар гээгдэжэ ябана

Городуудай ба ажаүйлэдбэриин арад зониие элбэг ехэ малажалай продуктнуудаар хангаха ябадал гүрэн түрын шухала удхашанартай кампани гэжэ һайнаар ойлгоһон Сэлэнгын аймагай колхозууд энэ жэлдэ малажалай продуктнуудые гүрэндөө саг болзор соонь тушааха талаар горьтойхон амжалтануудые туйлаһан байна.

Гэбэшье аймагай зарим колхозууд ба ажаүйлэдбэриин туһаламжын ажахынууд һү тушааха талаар хойно гээгдэжэ ябана. Жэшээлхэдэ, Зүүн-Сибириин түмэрзамай 5-дахи таһагай туһалбариин ажахын хүдэлмэришэд 600 литр һү тушааха түсэбтэй аад, мүнөө хүртэр нэгэшье литр һү тушаагаагүй байха юм.

Мүн Галуутануурай поселогто һуудаг хүдэлмэришэд 13 мянган литр һү тушааха байһан аад, июлиин 20-ой мэдээгээр арайхан гэжэ 200 литр тушааба.

Тус Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Соколов болбол гүрэндэ һү ба тоһо тушааха талаар анхаралаа табидаггүй, энэ шухала кампаниие шамдуулха тушаа хэмжээ-ябуулгануудые абадаггүй _ һанаа амархан һууна.

Тиимэһээ эндэхи хүдэлмэришэд ба албахаагшад хэдэн һара соо нэгэшье литр һү тушаагаагүй, тушаахашье гэжэ оролдодоггүй байһаар.

Б. ЦОКТОЕВ.

Колхозуудай счетоводуудай зүблөөн

Һаяхан Яруунын аймагай газарай таһагта колхозуудай счетоводуудай зүблөөн үнгэргэгдэбэ. Тэндэ аймагай газарай таһагай инструктор-бухгалтер нүхэр Жамбалов колхозуудай 1945 оной тоосоон тухай элидхэл хэлээ. Улаань 1946 ондо колхозуудай бүридхэл ба тоосоо яажа хэхэб гэһэн темээр Газартаряалангай Министерствын бухгалтер нүхэр Натальев элидхэл хэлээ. Энэ зүблөөндэ Бурят-Монголой Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыденова ба ВКП(б)-гэй Обкомой түлөөлэгшэ нүхэр Потеев байлсаба.

В. ВОРОНКОВ.

ШЭНЭ СТАЛИНСКА ТАБАНЖЭЛ БА ҮЙЛЭДБЭРИЛЭН БҮТЭЭХЭ ХҮСЫЕ ХУБААЖА ТАБИЛГА

Хаанта Россиин хожомдонги ахир һула байдалынь ажаүйлэдбэриие дан тулюур муугаар хубаарилан табиһан дээрэһээ бүри доройтодог байба.

Хаанта Россиин ажаүйлэдбэридэ эзэрхэжэ байһан хариин гүрэнүүдэй акционернэ обществонууд хадаа ороной үйлэдбэрилэн бүтээхэ хүсые хүгжөөхэ гэжэ бододоггүй байгаа. Харин гүрэнэй болон российска капиталистнууд ажаүйлэдбэридэ шадаал һаа бага мүнгэ гаргажа, харин шадаал һаа ехэ олзо оруулха гэжэ оролдодог байһан юм. Энэ зорилго хадаа ашаглан хэрэглэгдэдэг болоод байһан газар нютагуудта бэлэхэнээр хүсэлдүүлэгдэдэг бэлэй. Эндэ байгаалиин баялигуудые бэдэржэ олохын тулада, түмэр харгынуудые табихын тулада, шэнэ шэнэ поселогуудые байгуулхын тулада мүнгэн зөөри гаргашалха огто хэрэггүй байба.

Россида нүүрһэнэй-металлургическа миил гансахан бааза болохо Донбасс болон Днепр шадархи газар, миил гансахан нефтяной бааза болохо Кавказ бии байгаа. Ороной зүргаан районууд—Петербургска, Московско, Урал, Донбасс, Украинын баруун-урда тала, Баку—эдэ тус ороной территориин 4 процентһээ заа үлүүхэн газар эзэлээд байхадаа, Россиин бүхы ажаүйлэдбэриин бүтээн гаргажа байһан продукциин гурбанайнь хоер хубиһаа үлүүе үгэдэг һэн. Машино-бүтээлгын томохон центр болохо—Петербург хадаа имагта шахуу английска нүүрһээр хангагдадаг байһан юм. Бүд нэхэхэ ажаүйлэдбэри өөртөө хэрэгтэй хлопогой оройе хахадыень хилын саанаһаа асардаг һэн. Дунда Азиһаа ерэһэн хлопок аяар Иваново болон Москва хүртэр ошодог бэлэй.

Дэлхэйн түрүүшын дайнай үедэ хариин гүрэнэй нүүрһые Петроградай абажа шадахаа болеод байхадань столицын предприятинууд түлишын талаар дутажа бэрхэшээл үзэһэн юм. Хилын саанаһаа түүхэй эд асарха аргагүй болоод байһан хлопчато-бумажна ажаүйлэдбэри гээшэ бүри 1914 оной намарһаа хойшо бүтээсээ хороожо, армиие хубсаһа хунараар хангаха ябадалые таһалдуулха аюулда оруулһан байгаа.

Ородой агууехэ эрдэмтэ Д. И. Менделеев тэрэ сагта Урал болон Сибириин ажаүйлэдбэриие хүгжөөхэ тухай хатуугаар эриһэн болобошье, тэрэнь бүтээгүй һэн. Үни удаан саг соо Кузнецкэ бассейниие шэнжэлэн үзэһэн алдарта геолог Л. И. Лутугин гэгшэ өөрынгөө үсэд нэтэрүүгээр хэһэн ажалайнгаа аша үрые харангүйгөөр наһа бараһан байгаа гэбэл: Кузнецкэ бассейн Николай II хаанай үмсэ болонхой байгаа, энэ хизаар нютагай барагдашагүй ехэ баялигынь бүри Октябрьска революци болтор болбосоруулагдаадүй байба. Курска аномали гээшые ородой эрдэмтэд олоһон ба шэнжэлһэн байгаашье һаа, молхи мунхаг хаанта засагаархинай зүгһөө тэдэнэр ямаршье дэмжээргэ абаагүй байшоо.

Үүсхэл зориг ехэтэй Сидоров гэдэг ород хүн болбол Хойто зүгэй баялигые шэнжэлэн үзэхын тула бүхы наһан соогоо ажаллаһан байгаа. «Россиин хойто зүгэй газар нютагуудые зоболонто байдалһаа хагасуулха арга зэбсэгүүд тухай» хаанда бэшэг эльгээхэлэнь, тэрээндэ харюу болгожо генерал-адьютант Зиновьев гэгшэ Сидоровтэ иигэжэ бэшэһэн юм: «Хойто зүгтэ саг үргэлжэ мүльһэтэй хүйтэн ба таряа тариха аргагүй, бусад ямаршье олзобори хэжэ болохогүй байһан хадань, минии болоод нүхэдэймни һанахада, тэндэхи зониие гүрэнэйнгөө дотоодо газар нютаг худар нүүлгэжэ зайлуулха шухала болоод байхада, та болбол шал һөөргөө зуур-шалга хэжэ ямар нэгэн Гольфштрем тухай тайлбарилан хэлэнэт, тиимэ юумэ гэжэ хойто зүгтэ байжа шадахагүй. Иимэ үзэл һаналые ганса ухаа муутай болоһон хүнүүд гаргаха байна»—гэһэн юм.

Октябрьска социалистическэ революциин һүүлдэ большевистскэ парти болон советскэ засаг хадаа орон доторхи үйлэдбэрилэн бүтээхэ хүсые хубаабарилан табиха тухай туйлай ехэ анхарал табижа ороһон байна.

1918 оной апрель һарада Ленин болбол «Россиин ажаүйлэдбэриие шэнэдхэн байгуулха ба экономическа дэбжэлгын түсэбые шадаал һаа түргэн зохеохын тулада мэргэжэлтэй хүнүүдээр хэдэн олон комиссинуудые бии болгохо» шухала байһан тухай бэшэһэн юм. Тиимэ түсэбэй түрүүшын зорилго хадаа «Росси доторхи ажаүйлэдбэриие түүхэй эд абаха газартань дүтэ болгохо болодолтойгоор тон нягтаар хубаабарилан табиха ябадал болоно»—гэжэ Ленин нэрлэһэн байгаа. (XXII том, 434-дэхи хуудаһан).

Үйлэдбэрилэн бүтээхэ хүсые нарин нягтаар хубаабарилан табиха ябадал хадаа материальна зөөриие угаа ехээр арбилха ба урдань хожомдонги байһан заха газарнуудые түргэнөөр сэсэглэн бадаруулха хэрэгтэ туһалдаг байна. Тэрэ хадаа байгаалиин баялигуудые үлэмжэ һайнаар хэрэглэхэ, түүхэй эд, түлишэ, бэлэн болоһон продукциие холо хүртэр шэрэжэ абаашаха ябадалтай холбогдоһон гаргашые тон бага болгохо зэргэтэй.

1921 ондо партиин X съезд болбол «түүхэй эд абаха газарнууд тээшэ фабрикануудые нүүлгэхэ ябадал хэжэ, заха хизаар нютагуудта ажаүйлэдбэриие түсэбэй ёһоор дэлгэрүүлхэ тухай шиидхэбэриие нүхэр Сталинай үүсхэлээр баталан абаһан юм. XII партийна съезд дээрэ нүхэр Сталин болбол национальна республикануудта ажаүйлэдбэриие хүгжөөхэ тухай партиин анхаралые дахяад хандуулһан байгаа.

Түрүүшын табанжэлэй онуудта нүхэр Сталин болбол зүүн зүгтэ нүүрһэнэй металлургическа хоердохи база бии болгохо гэһэн зорилго табиба. Тиигэжэ Кузнецкэ шулуу нүүрһэнэй бассейн хадаа хоердохи Донбасс болобо. Хожомынь «Хоердохи Баку» бии болгохо тушаа хүдэлмэри түргэн темпээр ябуулагдаа һэн. Зүүн зүгтэ хара ба үнгэтэ металлурги, нүүрһэнэй ажаүйлэдбэри, машино-бүтээлгэ байгуулха ябадал нүхэр Сталинай нэрэ алдартай таһаршагүй холбоотой байна гээшэ.

Сталинска табанжэлнүүдэй үедэ хэгдэһэн баатарлиг ехэ ажал хүдэлмэри хадаа манай Эхэ ороной үнгэ шарайе шэнэдхэн хубилгаба.

1913 ондо бүхы нүүрһэнэй бассейнүүд Донбассгүйгөөр 8,8 миллион тонно нүүрһэ малтажа абаһан аад, 1938 ондо 52.2 миллион тонно болоһон байба. 1938 ондо орон дотор малтагдажа абтаһан бүхы нүүрһэнэй 40 процентнь зүүн зүгтэ болон Подмосковиин хубида хүртэхэ болоод байгаа бэлэй.

Бүхы орон дотор 25 жэл соо (1913—1938 онуудта) нефть малтажа абалга 3,5 дахин ба шэнэ нефтяной районуудта 15,4 дахин ехэ болоһон байна.

Өөрынгөө түүхэй эдэй баазатай хүсэн түгэс хара металлурги Зүүн зүгтэ бии болобо. 1937 ондо, Кривой Рог ба Крымые оруулангүйгөөр 10,6 миллион тонно руда малтагдажа абтаа бэлэй. Энэ хадаа революциин урда тээхи бүхы Россиин үгэжэ байһанһаа ехэ болохо юм! Зүүн зүгэй шэнэ заводууд дээрэ 1937 ондо 4,1 миллион тонно шэрэм хайлуулагдаа һэн, тэрэнь революциин урда тээхи бүхы Росси дотор бии байһанда адли шахуу болохо юм. Тэрээнһээ гадна 1,2 миллион тонно шэрэмые центр үгэдэг бэлэй. Тиин, булад үйлэдбэрилхэ баланс бүри һайнаар гараба: 1937 ондо центртэ болон зүүн зүгтэ 8,4 миллион тонно булад хайлуулагдаһан юм. Тэрэнь хаанта Россида бии байһанда орходоо хоер дахин үлүү ехэ болоно.

Национальна республикануудта арадай ажахые хүгжөөхэ ленинско-сталинска политикые эрид шууд бэелүүлһэнэй ашаар, тэндэхи ажаүйлэдбэриин хүгжэлтэ ялангаяа хурданаар ябаһан байна.

Урал, Сибирь, Алас Дурна зүгэй ажахые хүгжөөхэ темп гайхалтай хурдан байһан юм. Революциин урда тээхи сагтай сасуулаад үзэбэл 1938 ондо малтагдажа абтаһан нүүрһэн Кузбасста—22,4 дахин, Уралда—6,6 дахин, Зүүн-Сибирьтэ—8 дахин, Алас Дурна зүгтэ 12,7 дахин нэмэһэн байгаа. Хоер табанжэлэй турша соо булад хайлуулга Уралда—3,7 дахин, Сибирьтэ—259 дахин нэмэһэн байнабшуу.

Дайн сэрэгэй үедэ 1300 томо предприятинууд зүүн районууд худар нүүлгэгдэһэн байгаа. Эдэ районуудта дайнай үедэшье шэнэ индустриальна барилга үргэлжэлүүлэгдэбэ. Тэрэнэй ашаар Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай дүүрэхэ багта 1941 оной түрүүшын хахад жэл соо байһанда орходоо зүүн зүгтэ хоер дахин ехэ ажаүйлэдбэриин продукци бүтээн гаргагдаһан байба. Энэ сагай хугасаа соо ажаүйлэдбэриин хэдэн олон һалбаринууд тон шэнээр байгуулагдаа һэн гэбэл—марганцева, алюминиин, трубна, үнгэтэ прокадай, станко-бүтээлгын, автомобиль-бүтээлгын, самолет-бүтээлгын ба бусад һалбаринууд болоно.

Шэнэ табанжэлэй түсэб болбол хүндэ ажаүйлэдбэри болон түмэр замай транспортые түрүүшын ээлжээндэ һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ ябадалые хангаха юм, манай ороной бүхы арадай ажахые дэлгэрүүлхэ темп тэрээнһээ дулдыдаха ушартай.

1946—1950 онуудай туршада һэргээн бодхоолго ба шэнэ барилгын хэрэгтэ 250 миллиард түхэриг гаргашалагдаха юм, тэрээнһээ 115 миллиард түхэриг гү, али бүхы һомологдоһон мүнгэнэй 46 процентнь фашистска булимтарагшадай дээрмэдэһэн районуудтахи ажахые һэргээн бодхоохын тулада үгтэхэ юм. Эндэ ажаүйлэдбэриин бүтээн гаргаха юумэнь табанжэл соо 3,9 дахин ургаха байна: хүсэд һэргээн бодхоогдоһон 3200 томо предприятинууд (жэжэнүүдые тоолонгүйгөөр) хүдэлжэ захалха байна.

Табанжэлэй түсэб хадаа хохидоһон районудай ажаүйлэдбэри болон транспортые һэргээн бодхоохо зуураа, мүн ажаүйлэдбэриие сэрэгэй

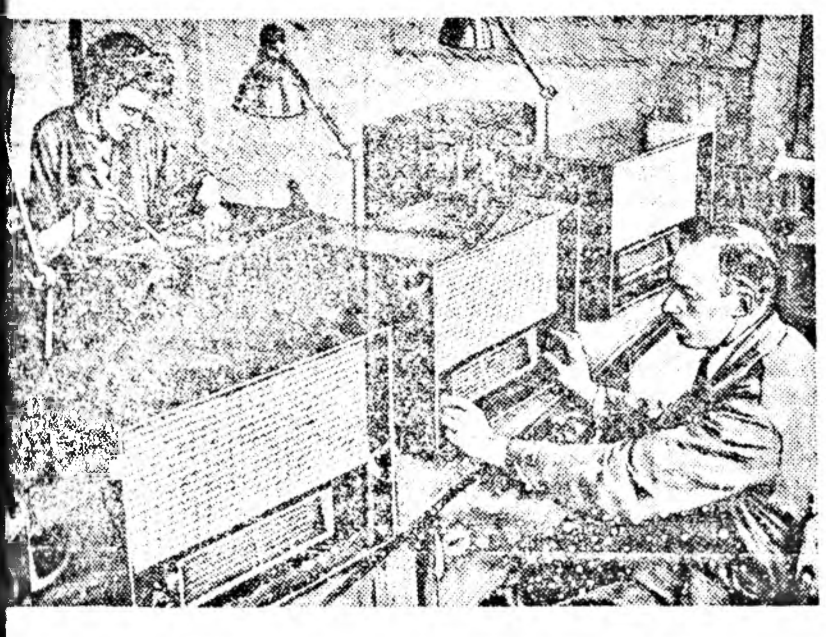

...лотехника» гэжэ Рижискэ завод хүсэ ехэтэй юһэн-лампова ра-...мнигуудые бүтээн гаргажа захалаа.

...Г ДЭЭРЭ: холболгын цех соо мастер А. Быков болон холбог-...Һалтерс гэгшэд радиоприем нигуудые шалгажа байна.

Бор. Федосеевэй фото (ТАСС-эй фотохронико)

...ЛХЕЭ-ХОЛБООНОЙ ХУДЭЛМЭРИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

...дэ ба харюусалгатай зо-...уд хэлхеэ-холбооной ху...лэгшэдэй урда шэнэ та-...соо табигдаад байна. Энээ-...дото дээрэнь бэелүүлхын ...анай республикын хэлхеэ-...ой хүдэлмэришэд социалис-... мүрысөөе өөһэд дундаа ...р дэлгэрүүлжэ хүдэлмэ-...айн үрөнүүдые түйлаһан

...эйн аймагай хэлхеэ-хол-...конторо (начальнигынь нү-...дников) байгша оной хоёр-...ртал соо республикын ...холбооной хүдэлмэришэдэй ...элгэрһэн социалистическэ ...ндэ эдибхитэйгээр орол-...дэлмэридөө һайн амжал-...е түйлажа, энэ мүрысөөн-...а гараба. Тус хэлхеэ-хол-...конторо гүрэндэ олзо оро-...н хоердохи кварталайгаа 126,2 процент, шэнэ радио-...удые байгуулгын түсэбые ...цент гүйсэдхөөд ба ажал-...лые хэлхеэ-холбооной ха-...аар хүсэд хангажа, ...эй Министрнүүдэй Сове-...жуулгын Улаан туг абаха болобо. Мүнөө тус кол-...ид энэ түйлаһан ам-...удаа саашаданъ бэхижүүл-...өө, үндэр бүтээсэтэйгээр ...рилнэд.

...ье, республикын зарим ...лхеэ-холбооной конторын ...ивүүд өөһэдынгөө урда ...һан гол зорилгонуудые ...ойлгоогүй гэхэ гү, али ... гүйсэдхэхын түлөө ...аа табинагүй.

...ло-Кударын аймагай (на-чальнигынь Трескин), Зэдын аймагай (начальнигань Пугачев), Кударын аймагай хэлхеэ-холбооной контороонууд хэлэшэгүй муугаар хүдэлмэрилнэ.

Мүн тэрэшэлэн Түнхэнэй, Хэжэнгын, Тарбагатайн ба бусад аймагуудай хэлхеэ-холбооной конторнууд энэ оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые мүн лэ дүүргэжэ шадаагүй.

Дээрэхи баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, конторонуудай начальнигууд ба партийна эхин организацинууд болбол өөһэдынгөө хүдэлмэриие һайжаруулха тухай болото хүтэлбэри үгэхэһөө байтагай, харин эдэ һалбаринуудта тохеолдоһон тэсэшэгүй байдалые усадхахын түлөө ямаршье хэмжээ абадаггүй байһаниие гэршэлнэ.

Аймагуудай хэлхеэ-холбооной конторонууд түрүүшын хахад жэл соо гаргаһан дутуу дундануудаа усадхажа, хоердохи хахад жэл соо жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилхэ уялгатай байна.

Мүн тэрэшэлэн бүхы аймагуудай хэлхеэ-холбооной конторонууд болбол түрүү ябаһан хэлхеэ-холбооной хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые халан абажа, ВКП(б)-гэй айкомуудай ба аймгүйсэдкомуудай туһаламжатайгаар эрхим дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй кадрнуудые бэлэдхэхэ, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ниитэ хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-ойлгуулалмжын хүдэлмэриие һайнаар ябуулха ба хүдэлмэришэдэй ажабайдалые һайжаруулха уялгатай. **И. ОЧИРОВ.**

„Гэсэр" хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байна

...н 24-һөө эхилжэ Бурят-...й культура ба экономикын шэнжэлэлын институдай ...а «Абай гэсэр» гэжэ бу-...гол арадай героическа эпо-...шэн хэлсэлгэ эхилбэ. Энэ РСФСР-эй искусствонуу-...ьяата ажал-ябуулагша нүхэр Балдано арадай аман үгэһөө буулган бэшэһэн ба тааруулан зохёоһон байна. Мүнөө энэ зүблөөндэ ульгэршэд Жатухаев, Тушемилов, Дмитриев, Бурят-Монголой уранзохеолшод Х. Намсараев, Шадаев ба НИИКЭ-ын хүдэлмэрилэгшэд Цыдендамбаев, Иванова, Черемисов ба бусад хабаадалсана.

ЭРХИМ КИНОМЕХАНИК

Сэлэнгын аймагай кинофикациин начальник Каромышкинай үүсхэлээр энэ жэлдэ Сэлэнгын МТС дээрэ дуугардаг кино байгуулагдаһан юм. Энэ кино хадаа МТС-эй механизаторнуудай һургуули, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой отделени, Сульфатна заводой коллективүүдые кино харуулгаар хангадаг байна.

17 наһатай К. Е. Грудинин гэгшэ 1945 ондо киномеханигуудай курс дүүргээд, мүнөө эндэ киномеханигаар хүдэлмэрилжэ байхадаа, өөрынгөө хэрэгые һайнаар шудалһанаа ба арад зониие культурна талаар хангалгада ехэ оролдосотойгоор хандадаг байһанаа харуулба. Июниин 15-һаа июлиин 20 хүртэр 7 кинокартина харуулагдаа. Тэрэ картинануудые 665 хүн хаража, ехээр һонирхоһон байха юм. Нүхэр Грудининай хүдэлмэриие нютагай зон һайшаадаг байна.

П. АНГАРОВ.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэнэ

Баунтын аймагай Амалатска сомоной Коготско ба Байсинска эхин һургуулинууд шэнэ һуралсалайнгаа жэлдэ амжалтатайгаар бэлэдхэл ябуулжа байна. Эдэ һургуулинууд байшангаа заһабарилха хүдэлмэриие хүсэд дүүргээд, 250 кубометр түлеэ бэлдээд байна. Үшөө 100 кубометр түлеэ бэлдэбэл бүхы һуралсалайнгаа жэлдэ түлеэгээр өөрыгөө хүсэд хангаха болоно. Гадна тус һургуулинуудай хүдэлмэришэд интернадта байдаг һурагшадта хартаабха тариһан ба мүнөө мангир түүжэ даб һалжа байнад.

„Артек" амархаа ошобо

Манай республикын һургуулинуудай эрхим һурагшад „Артек" гэжэ пионернүүдэй Бүхэсоюзна лагерьта амархаар һаяхан гараба. Тэрэ лагерьта Улан-Удын һургуулинуудһаа Володя Бессмертных, Олег Зуев ба Валя Ящкова гэгшэд гараба. Мүн Түмэрзамай районой басагадай 4-хи һургуулиһаа Вика Хамаганова ошоо. Кабанскын аймагһаа Володя Котляренко, Заиграйн аймагһаа Дина Занданова гэгшэд тиишэ ошолсоһон байха юм. Эдэ һурагшадые „Артек" хүртэр хүргэжэ ВЛКСМ-эй Улан-Удын Түмэрзамай райкомой секретарь нүхэр Мария Янко ошобо.

Хүүгэдэй сэнгэлгын үдэр

Бурят-Монголой Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи культпросвет учреждени, Улан-Удын городской районой гэгээрэлэй таһаг ба ВЛКСМ-эй райком июлиин 28-ай амаралтын үдэр городой садта хүүгэдэй сэнгэлгын үдэр эмхидхэбэ.

Үдэшэниинь ажалай резервнүүдэй -һургуулинуудай һурагшанарай хүсөөр концерт харуулагдаба.

ОСОАВИАХИМДА БУУДАЛГЫН СПОРТЫЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

Буудалгын спорт болбол манай ороной ажалшадай тон дэлгэрэнги ба дуратай спортнуудай нэгэн болохо юм. Дайнай урда тээ хэдэн олон зуу мянган эрэгтэйшүүл ба эмэгтэйшүүл, басагад хүбүүд, пионернүүд ба һурагшад энэ спортдо дуратайгаар хабаададаг байгаа.

Иимэ түхэл янзын спорт дэлгэрүүлһэнэйнгээ ашаар осоавиахимай организацинууд, общественнгоо гэшүүдэй мэргэжэлые жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлһэн ба хэдэн олон снайпернуудые бэлэдхэжэ гаргаһан байха юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронт дээрэ тэдэнэр зүрхэтэй хатуу зоригтойгоор дайлалдажа өөһэдынгөө үнэн сэхэ ябадалые харуулһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэшье, мүн фашистска Германи ба империалистическэ Японии илаһан илалтаһаа хойшошье манай республикын осоавиахимовецууд буудалгынгаа спортые улам һайжаруулжа үргэлжэлүүлһээр.

Улаан Армиин 28 жэл гүйсэһэнэй ойн хүндэдэ зорюулжа республикын осоавиахимай организацинууд буудалгын мүрысөө эмхидхэһэн юм. Тэрэ мүрысөөндэ осоавиахимай 59 эхин организацинууд хабаадаһан байгаа.

Эдэ мүрысөөнүүд хадаа манай республикын ажалшадай буудалгын спортдо ехээр дураладаг ба тэдэнэр бүхэнэй мэргээр буудадаг боложо һурахаяа хүсэн эрмэлзэдэг байһаниие харуулһан байха юм. Энэ мүрысөөндэ хабаадагшадай 102 хүндэ БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Совет гурбадахи разрядай буудагшад гэһэн нэрэзэргэ олгоһон байна. Яруунын аймагай эхин организациин нүхэр Белобородов түрүүтэй буудалгын команда түгэсхэлгын буудалга дээрэ 500 очко абажа болохо байһанһаа 472 очко абаһан байна. Тэдэнэй буудаһан һомонуудай нэгэниинъшье № 7 сагаалсын 8 тоотой түхэрээнэй хилэһээ газаашаа гараагүй байха юм. Нүхэд Цыкарев ба Куклин гэгшэд 50 тудажа болохо очкоһоо 50 очко, нүхэд Соловьев ба Замыслов 48 очконуудые туудаһан байха юм. Энэ команда дурсагдаһан мүрысөөндэ республика соогоо нэгэдэхи һуури эзэлһэн юм.

Эрхим һайнаар хүдэлмэрилһэнэй түлөө СССР-эй осоавиахимай Центральна Совет тэрэ командада гурбадахи шатын диплом олгоһон ба 2 бага калибрын буу, 1000 һомоор шагнаһан байна. Энэ командын хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Белобородов гурбадахи шатын дипломоор мүн лэ шагнагдаһан байха юм.

Гадна энэ мүрысөөндэ Яруунын дунда һургуулиин, Галуута-нуурай станциин, Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой осоавиахимай эхин организациин буудалгын командануд мүн лэ һайн показательнуудые харуулһан байгаа. Эдэнэй хажуугаар тон муу показательнуудые харуулһан буудалгын командануд байгаа һэн гэбэл, Улан-Удын Заводской районой, Кяхтын аймагай, Заиграйн госселекционно станциин командануд ороно.

БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Соведэй буудалгын команда нүхэр Хисаметдиновай хүтэлбэреэр бэлэдхэл ябуулһанай һүүлээр, Чита город орожо Байкало-Амурска Сэрэгэй округой, Читын, Иркутска областиин ба Якутска АССР-эй буудалгын командануудтай энэ оной июлиин 6-һаа 12 хүртэр үнгэргэгдэһэн буудалгын мүрысөөндэ хабаадажа, хоердохи һуури эзэлһэн байна.

Эдэ бүгэдэ хадаа манай Бурят-Монгол Республикын ажалшадай буудалгын спортдо һурахые ехээр хүсэн эрмэлзэдэг байһанда гүйсэд баримта боложо үгэнэ.

Тиигэбэшье зарим аймагуудта энэ тон шухала хэмжээ-ябуулгануудые дэлгэрүүлдэггүй ба Осоавиахимай аймагай соведүүд олониитэ ажалшадай үүсхэлые дэмжэдэггүй ба буудалгын хэрэгые дэлгэрүүлдэггүй байхань гэмшэлтэй байна.

Ахын аймагай арад зон болбол бага ехэгүй угай агнуушад байһан болобошье, осоавиахимай аймсоведэй энэ хэрэгтэ анхаралаа табяагүй дээрэһээнь энэ спорт дэлгэрүүлхэ аргагүй байха юм. Осоавиахимай аймагай соведэй түрүүлэгшын туһалагша нүхэр Матушкина гэгшэ буунууд ба һомоор гүйсэд хангагдаагүй байбашье, буудалгын нэгэшье команда мүнөө хүртэр эмхидхээгүй, юушье хэдэггүй амархан һуужа байдаг гээшэ.

Мүн тэрэшэлэн Осоавиахимай Түнхэнэй аймсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Гомбоев), Иволгын аймсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Краснов), Хэжэнгын аймсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Ринчинов), Ториин аймсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Андреев), Хориин аймсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Коновалов) Улаан Армида дайшалхы кадрнуудые бэлэдхэхэ ябадалда буудалгын спортын туйлай ехэ удхашанартай байһые ойлгодоггүй ба али болохо хүндэтэй хүндэгүй шалтагаануудые оложо, буудалгын спортые олониитэ арад зоной дунда ябуулха хэрэгтэ еһо тэдыгээр хандадаг байхань гайхалтай.

Осоавиахимай гээгдэжэ ябаһан организацинуудай зорилго хадаа нэн түрүүн командна кадрнуудые шэлэн олохо ябадал болоно. Эдэ кадрнууд хадаа манай арад зоной дунда олон бии. Зүгөөр тэдэниие элирүүлэн оложо, мэргэн буудагшадые бэлэдхэхэ хэрэгтэ хабаадуулха шухала. Энэ хэрэгтэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай дүй дүршэл ехэтэй нүхэдүүдые хабаадуулха хэрэгтэй.

Буудалгын газар ба тир, материальна база болон буудалгын бусад хэрэгсэлнүүдые гуримтай болгохо ба шэнээр түхеэрхэ гээшэ Осоавиахимай организацинуудай түрүүшын зорилгонуудай тоодо оролсохо болоно. БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол 1946 оной мартын 22-то гаргаһан тогтоол соогоо тир түхеэрхэ газарай участок олгожо үгэхэ, модо ба бусад шухала хэрэгсэлэй түхеэрэлгэнүүдээр Осоавиахимай организацинуудые хангажа, тэдэндээ туһалахые городской ба аймагуудай гүйсэдкомуудые уялгалһан байна. Тиимэһээ ажалшадай депутадуудай соведэй гүйсэдкомуудай энэ тогтоолые гүйсэдхэхэ ябадалые хангаха шухала. Осоавиахимай аймсоведүүд хадаа бүхы хүсөө эмхидхэжэ ба эдибхитэниие олоор элсүүлжэ, ойрын сагта буудалгын тир байгуулһанай һүүлээр, буудалгын спортые хангалтатайгаар эмхидхэхэ зэргэтэй.

Осоавиахимай организацинууд хадаа советскэ буудалгын спортые хүгжөөхэ хэрэгтэ одоо жэлдэ тон ехэхэн хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Тэрэниие ябуулха бүхы арга-боломжо бидэндэ бии. Зүгөөр энэ хэрэгые түйлахын тулада СССР-эй Осоавиахимай Центральна Соведэй хараалһан ниитын хэмжээ-ябуулгануудай түсэбые бэелүүлхын түлөө эгээ ехээр анхарал оролдолгоео гаргаха хэрэгтэй.

БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Совет болбол сентябрь һара соо буудалгын заочно мүрысөө үнгэргэхэ гэжэ шиидхэбэри гаргаба. Осоавиахимай аймагай соведүүд болбол дурсагдаһан мүрысөөндэ командануудые олоор хабаадуулхын тула али болохоор оролдохо уялгатай. Осоавиахимай эхин организацинууд хадаа общественнгоо бүхы гэшүүдые энэ мүрысөөндэ хабаадахаар бүгэдыень бэлэдхэхэ ёhотой.

Гадна Осоавиахимай организацинууд болбол залуу буудагшадые бэлэдхэхэ ябадалда ехэхэн анхаралаа табиха зэргэтэй. Тэрэнэй тулада пионернүүд ба һурагшадые саг үргэлжын командануудта эмхидхэжэ, тэдэнэй дунда буудалгын хэрэгые үргэнөөр ябуулха шухала. БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Совет болбол дурсагдаһан мүрысөөндэ түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн командануудта мүнгэн шан үгэхөөр хараалба. Нэгэдэхи шагнань 500 түхэриг, хоердохинь—300 ба гурбадахинь—200 түхэригөөр тогтоогдобо.

Мүрысөөнүүдтэ ба буудалгын спортын хүгжэлтэдэ амжалта түйлахын түлөө партийна ба комсомольско организацинуудай туһаламжа хэрэгтэй байна.

Буудалгын спортые үргэнөөр дэлгэрүүлгэ хадаа ажалшадые сэрэгэй хэрэгтэ һургалгые бүри үргэнөөр ябуулха ба мэргэн буудалгын мастернуудай шэнэ кадрнуудые хүмүүжүүлэн һургажа гаргаха арга-боломжонуудые Осоавиахимай организацинуудта олгохо болоно.

Д. КОЛМАКОВ,
БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Соведэй түрүүлэгшэ.

...э хубаабарилан табиха та-... байһан дутуу дунданууды... гэһэн бодомжотойгоор зо-...хой. Эдэ бүхы районуудта ... энергетическэ болон ту-...баазанууд, барилгын мате-...дые үйлэдбэрилгэ, үргэн ...лэй эд бараа гаргалга һэргээн ...дохо ба улам дэлгэрүүлэг-...шартай.

...лэгдэһэн районуудта ганса-...гээн бодхоолгын хүдэлмэри ...дажа байна бэшэ, мүн тэрэ-...жуугаар угаа олон шэнэ ...ятинууд баригдажа байна. ...нь, Украинада бусад заво-... дунда автомобильна завод ...автохолболгын хоер завод; ...ссида автомобильна, трак-... велосипеднэ заводууд, гэр ...н гурбан комбинат; Эстони-...нецһаа газ гаргаха завод гэ-... баригдажа байна.

...эй центр, зүүн ба урда ...областьнууд ба республика-... арадай ажахыда 135 милли-...хуу түхэриг гаргашалагдаха ...

...гаа Сибирь болон Алас Дур-...й ажахынь хүгжэхэ байна. ...ороной эдэ экономическа ... районуудай хүгжэлтын ту-...хеоходоо тэндэхи ажахые али ...лааранъ хүгжөөхэ гэһэн зар-... үндэһэлһэн байха юм.

... зүгэй хара металлургиин ...иятинуудые шэнээр бариха ...эдхэхэ ябадал үргэн далайса-...р хэгдэхэ байна. Шэнэ-Та-... болон Челябинска заводууд ...ажа дүүрэхэ юм; Челябинска ...гээшэ шанарта металл бүтээ-...аа орон дотороо эгээн томо болохонь. Шэнэ шэнэ агре-...ые хүдэлгэһэнэйнь һүүлээр ...югорско-комбинадай бүтээхэ ...ынь революциин урда тээ бии ... бүхы металлургиин шадалай тухай болохо байна. Сибирь болон Уралда дүрбэн металлургическа заводуудай барилга саашаа үргэлжэлүүлэгдэхэ. Шэнэ табанжэлэй эсэстэ Уралда шэрэм хайлуулга сэрэгэй урда тээхи хэмжээһээ 2,5 дахин үлүү гараха байна. Зүүн районууд хадаа 1950 ондо орон дотор бүтээн гаргагдаха еһотой байһан бүхы шэрэмэй 44 процент ба бүхы булдаай 51 процентые хайлуулжа байха жэшээтэй.

Районууд болон областьнуудай хоорондохи холбоо барисаань һэлгэдэжэ байна. Металлургическа түүхэй эдые аяар холо шэрэхэ ябадал хороогдоно, жэшээнь Уралай рудае Баруун Сибирь худар абаашаха ябадал бага болоно. Баруун Сибирь хадаа өөрынгөө түмэр-рудагай баазын шадалые 2 миллион тонно хүргэхэ зорилготой байна гээшэ.

Казахстанда дайнай үедэ баригдажа эхилһэн шэнэдхэн-бүтээлгын заводой барилга шэнэ табанжэлэй турша соо дүүрэхэ юм. Тиихын хажуугаар Атасуйска түмэрэй рудагай болон Карагандын шулуу нүүрһэнэй бааза дээрэ Казахстанда хүсэд металлургическа циклтэй заводой барилга хэгдэжэ эхилхэнь.

Алас Дурна зүг булад болон поокадһаа гадна, өөрынгөө кокс ба шэрэм үйлэдбэрилэн гаргажа захалха болоно. Мүн Закавказиин республикануудшье өөрынгөө металлургитай болохо юм. Грузида түгэс циклтэй металлургическа завод, Азербайджанда ехэхэн трубопрокатна завод баригдажа байна.

Ленинградай оршондо баригдажа байһан металлургическа завод тэрэнэй ажаүйлэдбэриин түүхэ домогто шэнэ хуудаһа бэшэхэ байна: тэрэ хадаа Печерско шулуу нүүрһэн болон кольско рудануудай бааза дээрэ хүдэлмэрилхэ болоно. Ороной центртэ Курска магинитнэ аномалиин баялигууд арад зоной ашаг туһада хэрэглэгдэхэнь гээшэ.

СССР-эй хамаг бүхы экономическа районууд, областьнууд болон республикануудта шэнэ шэнэ электростанцинуудай барилга үргэнөөр ябуулагдахань. Шэнэ электрибарилгын талаар табанжэлэй онсо өөрэ илгаань юуб гэхэдэ: нютаг дээрэхи түлишөөр хүдэлдэг станцинууд ба гидростанцинуудые олоор бариха байнабшуу.

Шулуу нүүрһэнэй шэнэ шэнэ бассейнүүд хурдан түргэнөөр олошорхо юм. Дайнай урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал, табанжэлэй эсэс багта нүүрһэ малтажа абалга Закавказида 4 дахин шахуу, Уралда 163 процент хүртэр, Карагандада 132 процент хүртэр, Кузнецкэ бассейндэ 68 процент хүртэр, Алас Дурна зүгэй районуудта 65 процент хүртэр ургаха жэшээтэй. Европын хойто зүгэй ба Ленинградай нүүрһэнэй бааза болохо Печерско бассейндэ 7,7 миллион тонно нүүрһэ малтажа абаха шадалтай шахтанууд баригдаха байна. Хабаровска хизаарта Буреинскэ, Казахстанда Экибастузка, Башкирида, Куюргазинска, Киргизидэ Узгенскэ нүүрһэнэй шэнэ бассейнүүд ашаглалгада үгтэжэ эхилхэ юм. Украинын баруун бэеын ба бүри баруун тээхи областьнуудта нүүрһэнэй ажаүйлэдбэри байгуулагдахань.

Түлишын ажаүйлэдбэриие хүгжөөхэ түсэб болбол «Хоердохи Бакугай» нефтяной ажаүйлэдбэриие тусгаар түргэнөөр ургуулха гэжэ хараална. Уралда нефть малтажа абалга 1940 онтой сасуулбал 3,2 дахин, Поволжьедо 11 дахин нэмэхэ еһотой. 1950 ондо РСФСР-эй газар дээрэ 14,5 миллион тонно нефть малтагдажа абтаха байна гэбэл: тэрэнь революциин урда тээхи Бакугай малтан абажа байһанда орходоо хоер дахин үлүү ехэ болохо жэшээтэй. Мүн Казахстан ба Узбекистанда нефть малталга нилээд ехээр үргэдхэгдэхэ байна.

Машино-бүтээлгые али бүхы талааранъ хүгжөөхэ гээшэ ороной ажахые һэргээн бодхоохо ба дэбжүүлхын тулада али тухай ехэ удхатай байһаниие тэмдэглэжэ олон юумэ хэлэһэнэйншье хэрэггүй. Машино-бүтээлгын хамаг бүхы һалбаринуудай заводуудые үргэн ехээр бариха гэжэ шэнэ табанжэлэй түсэбөөр хараалагданхай. Тиихэ зуураа, экономическа районууд дотор предприятинуудай кооперированиие түбхын түрүүндэ шудхалга, түмэр дархалалга ба штамповкын талаар хэжэ үргэлжэлүүлхэ ушартай. Энэ хадаа түхеэрэлгэ, хүдөө ажалай машина, үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха ябадалые эрхим һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ туһалха болоно.

Дайнай урда тээ Союзай европейскэ талын центртэ—Москвада, Горькидо болон Ярославльда оршожо байһан дүрбэн автомобильна завод манайда бии байһан юм. Тиин шэнэ табанжэлэй эсэстэ манайда аяар 10 автомобильна завод бии болоод байхал. Өөрынгөө автомобильна ажаүйлэдбэритэй болохо газар нютагуудые нэрлэбэл: Украина (Днепропетровск), Закавказье (Кутаиси), Белорусси (Минск), Дунда Волга (Ульяновск), Урал (Миасс), Баруун Сибирь (Новосибирск). Энээнһээ гадна ороной элдэб олон районуудта автомобиль холбохо заводууд баригдаха юм.

Тракторна ажаүйлэдбэриие зүбөөр хубаабарилан байгуулха ябадалдашье нилээд шухала хубилалтанууд боложо байна. Алтайска ба Владимировска заводуудай хоердохи ээлжээнэй барилга хэгдэнэ. Липецкэ заводой барилга дүүрэхэ дүтэлбэ, Минскдэ тракторна завод байгуулагдажа байна. Тиимэ болохолоороо тракторна заводууд хэрэглэгдэхэ районууд тээшээ дүтэлжэ байнабшуу. Тэдэнэр хадаа РСФСР-эй европейскэ талын центральна районуудта (Владимир, Липецк), Поволжьедо (Сталинград), Украинада (Харьков), Белоруссида (Минск), Уралда (Челябинск), Сибирьтэ (Алтайдахи Рубцовск) байха болоно.

Манай ороной гол шухала нютаг бүхэндэ станко-бүтээлгын, энергомашино-бүтээлгын, транспортна ба хүндэ машино-бүтээлгэ, хүдөө ажалай машина үйлэдбэрилгэ дэлгэржэ байна.

Каратауда фосфоридуудые бэдэржэ олоһон ба Дунда Азида суперфосфатна заводууд баригдаад байхадаа, Дунда Азида тукова ажаүйлэдбэри бии болгохо зэргэтэй.

Союзна республикануудта бултандань шахуу сахар болбосоруулан гаргадаг болохо юм.

Дунда Ази болон Закавказиин республиканууд барандаа хлопчатобумажна эд бүдые айхабтар ехээр бүтээн гаргаха байна. Металл, труба, трактор, инструмент, станок бүтээдэг город болохо—Челябинск хадаа бүд нэхэхэ ажаүйлэдбэри байгуулжа байна. Шулуун нүүрһэн болон металлай центр болохо—Кузнецкэ бассейн мүн лэ өөрынгөө бүд нэхэлгын ажаүйлэдбэритэй болохо байнабшуу.

Шэнэ табанжэлэй түсэб хадаа шэнэ советскэ республиканууд болон областьнуудай арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ тухай ехэхэн анхаралаа хандуулна.

Европын Хойто зүгтэ ехэхэн хубилалта болохонь гээшэ. 1950 ондо хойто зүгэй кочегарка хадаа мүнөө үедэ Карагандагай үгэжэ байһанда орходоо бүри үлүү ехэ түлишэ үгэхэ юм. Хойто-Двина болон тэрэнэй һалаануудай, мүн Печёра, Кама, Вятка, Кильмеза, Унжа, Ветлуга, Белая гэжэ мүрэнүүдэй оршондо шэнэ газарнуудые ашаглан хэрэглэхэ гэһэн зорилго ой модоной ажаүйлэдбэриин үмэнэ табигданхай.

Шэнэ районуудые ашаглан хэрэглэхэ ябадалда түмэр замай барилга болон мүнөө шэнээр гаргагдажа байһан гол мүрэнэй, далайн, агаарай замууд айхабтар ехэ юумэ бүтээхэ байна. Жэшээнь, Хакасска автономно областиин центр—Абаканһаа эхилээд, Сталинск, Барнаул, Акмолинск шудараад, Куйбышев тээшэ гаража ошохо. Сталинско-Магнитогорско шэнэ түмэр харгы болбол Сибириин олоншог районуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ нилээд ехэ үүргэтэй байха болоно.

Хойто далайн замыень нормальнаар хүдэлжэ байдаг судно-ябалгын зам болгохо, Алас Дурна зүгтэ хэдэн олон далайн портнуудые барижа дүүргэхэ, Обь, Иртыш болон заха холын районуудай бусад гол мүрэнүүдээр ашаа шэрэлгые дэлгэрүүлхэ, бага гол мүрэнүүдые ашаглан хэрэглэхэ, Хойто зүгтэ, Сибирьтэ, Алас-Дурна зүгтэ агаарай замхарилсааниие хүгжөөхэ гэһэн эдэ бүгэдэ хадаа национальна республиканууд болон областьнуудай ажахые улам саашадаа дэбжүүлхэ гэһэн зорилготой хэмжээ-ябуулгануудай һалаануудынь болохо байна.

Дайнай хойто тээхи түрүүшын табанжэлэй түсэб болбол ажаүйлэдбэриие түүхэй эд абаха газар ба хэрэглэхэ районууд тээшэнь дүтэлүүлхэ, тэрэ хадаа ашаг багатайгаар ба дан холо хүртэр ашаа шэрэхэ ябадалые усадхахадань туһалха; мүн бүхы ороной экономическа районуудай ба союзна республикануудай арадай ажахые хурданаар хүгжөөхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэнь лабтай.

А. ФИЛИППОВ.

Агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэбэ

Июлиин 24-дэ Байкало-Сэлэнгын пароходствын партком Үлан-Сэрэгэй флодой һайндэр тухай ба бусад асуудалнуудаар агитатор нуудай семинар үнгэргэбэ. Энэ семинарта хабаадаһан 20 гаран агитаторнууд цехүүд ба бригадануудаар ябажа мүн тус темээрээ хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

Кредит табигдаха

Газартаряалангай Министерствода ба техническэ культурануудай Министерстводэ хабаатай МТС-үүдэй механигуудта үмсын гэр байра бариха ба мал худалдан абаха хэрэгтэнь туһаламжа болгон кредит үгэхэ гэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заабари ерэбэ. Энэ заабариин ёһоор Бурят-Монголой худөө ажахын банк 1946 оной хоёрдохи квартал соо 7-7 мянган түхэригэй кредит механигуудта үгэхэ байна

Шатарай турнир дүүрэбэ

Июлиин 24-дэ Иркутскын 11 шатаршад Улан-Удэ ерэһэн юм. Эдэнэр ерэһэн үдэшэндөө манай столицын шатаршадаар уулзажа, түрүүшынгээ тур наадажа эхилһэн байна. Улан-Удэһээ шатарай мастерай хоёр кандидат ба бэшэниинь хоёрдохи категоринүүд турнирта хабаадалсаба, Иркутскын шатаршад булта нэгэдэхи категоринүүд байба. Наадаһан үдэшэдөө Иркутскын шатаршад 8:3 гэһэн тоотойгоор илаба. Июлиин 25-да хоёрдохи турта Иркутскынхид 7:4 тоотойгоор баһа шүүбэ. Энэ үнгэрһэн 6-дахи традиционно шатарай турнирай дүнгэй ёһоор Иркутскын шатаршад 15:7 гэһэн тоогоор манай шатаршадые илаба. Энэ турнирта шатарай мастернууд нүхэд Лепихин ба Мурзин хоёр тон амжалтатайгаар наадаһан байгаа, гэбэшье бусадынь муугаар наадаа.

Һонирхолтой лекци болобо

Гүрэнэй Бурят-Монголой культура ба экономикын научно-шэнжэлэлгын институдай библиотекын байшан соо июлиин 26-ай үдэшэ „Бурят-Монгол арадай түүхэ" тухай Иркутска гүрэнэй университедэй доцент нүхэр Ф. А. Кудрявцев ба НИИКЭ-ын ахалагша научна сотрудник нүхэр Г. Н. Румянцев гэгшэд һонирхолтой лекци уншаба.

Тус лекцидэ СССР-эй арадай артист нүхэр Цыдынжапов, историческа наукын кандидадууд нүхэд Е.М. Залкинд, Хаптаев, Ленинэй ордента Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драмын театрын главна дирижер профессор Берлинский, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша нүхэр Н. Балдано, Улан-Үдын педагогическа институдай багшанар болон бусад байлсаба.

ДЫМБРЫЛОВ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Июлиин 26-ай үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, июлиин 26. (ТАСС). Мүнөөдэр Трибунал болбол гэмнэгшэдэй түгэсхэлэй үгые дуулажа эхилбэ.

США-һаа гол гэмнэгшэ Джексон түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

Гитлеровскэ гуримай байха үедэ адляар тиимэ олон ба тиимэ ехэ хэмжээтэ шуһата алалганууд хэзээдэшье болодоггүй байгаа, тиимэ хатуу ба хүн түрэлтэндэ харша ябуулганууд хэгдэдэггүй, хүнүүдые тиимэ олоор богоошололгодо абаашаха ябадал ба доодо яһатаниие тиимэ олоорынь үгы хэхэ ябадал хэзээдэшье байдаггүй һэн гэжэ тэрэ хэлэбэ.

«Хэрбээ иимэ зэрлиг ябадалнуудай шалтагаануудые үгы хэжэ ба эдэ ябуулгануудай дахин дабтагдаха ушарые уридшалан зайлуулаагүй һаа, хоридохи зуун жэл соо цивилизаци хосорхо байна гэжэ үндэһэтэйгөөр хэлэхэдэ болохоор»—гэжэ Джексон хэлэбэ.

Джексон болбол сүүдлүүлэгшэдэй бодото дээрээ гэмтэй байһаниинь тэдэнэрэй үгэһэн асуултанууд дээрэһээ тодоруулагдаба гэжэ тэмдэглээд заговор гэжэ сэгнэгдэһэн гэмтэ ябуулганудай гэмнэлгын һалбаринуудые хаража үзэлгэдэ оробо. Джексон болбол гитлеровецүүдэй хуули засагые гартаа абаһан ба Германиие полицейскэ гүрэнэй системын мэдэлдэ үгэһэн ушарые заговоршигуудай гэмтэ ябуулгануудай нэгэдэхи категоринь болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

Хоердохи бүлэг гэмтэ ябадалнуудынь Джексон хадаа Версальска договорые эбдэжэ үгаа эдибхитэйгээр нюусаар зэбсэгжэһэн ушарые тоолоно.

Уласхоорондын договорнуудаар тогтоогдоһон нормонуудта эсэргүү харшаар дайн сэрэгүүдые ябуулһан ушар гэмтэ ябадалнуудай гурбадахи бүлэгтэнь хабаадана гэжэ гэмнэгшэ хэлэбэ.

Эзэмдэгдэһэн территоринуудай арад зониие дарлаха ба дээрмэдэхэ ябадалые Джексон хадаа гэмтэ ябадалнуудайнь дэргэдэхи бүлэгтэ хабаадуулна.

Еврейнүүдые ба христиануудые хашадаг хабшадаг ба хюдажа үгы хэдэг байһан ябуулганууд гэмтэ ябадалнуудай табадахи бүлэгынь болоно гэжэ Джексон мэдүүлбэ.

Нацистска гурим байдалай үедэ ябуулагдаһан гол гол гэмтэ ябуулганууд дээрэ дурсагдаһан тэдэ табан зүйлнүүд болоно. Тэдэнэй бодото дээрэ бэелүүлэгдэһэн ушарынь арсагдажа шадахагүй ба мэдэрэгдэһэн зандаа үлэнэ. Эдэ уридшалан хараалан түлэблэгдэһэн гэмтэ ябадалнууд гитлеровскэ юрэнхы түсэб ба заговортай тааралдуулан ябуулагдаһан байна. Тэдэ гэмтэ ябуулгануудай гол мүшэнь юуб гэхэдэ агрессивнэ дайнуудые ябуулхын тудадахи заговор мүн болоно. Эгээл энэ хадаа тус гэмтэ ябадалнуудые уласхоорондын эрхэ мэдэлнүүдэй сүүдээр сүүдлүүлхэ гол шалтагаан болоно.

Саашань Джексон болбол Германиин агрессивнэ дайн сэрэгтэ али бүхы талаар ба галзуугаар бэлэдхэһэн ябадалые харуулһан баримтанууды тодорхойгоор шэнжэлжэ үзэнэ.

Гэмнэгшэ болбол сүүдлүүлэгшэдэй гэмтэ ажал ябуулгануудые тодорхойлон харуулха зуураа иигэжэ мэдүүлбэ:

—Эдэ бүхы сүүдлүүлэгшэд. элдэб үг изагууртай ба элдэб шадабаритай байбашье, мүнөө үедэ сүүдлүүлэгшэдэй һуурида үгы байһан болобошье һаа, тон шухата үүргые урдада эзэлжэ байһан бусад заговоршигуудтай нэгэдэнги байгаа. Эдэнэр хадаа тэдэнэй ниитын зорилго мүн болохо Европын картые зэбсэгэй хүсөөр шэнэшэлэн хубаарилха гэһэн зорилгоор зоригжуулагдаһан нэгэ бүлэг сэрэгэй хүнүүд болож хамтарһан байна.

Сүүдлүүлэгшэд бултадаа шахуу зүбтэхые ба харюусалгаһаа зайсахые һэдэһэн байна гэжэ Джексон зааба. «Өөрэ өөртөө адли, нэгэн удхатай үгэнүүд эндэ дахин дахин дабтагдадаг байһыень бидэнэр дуулаабди. Эдэ хүнүүд хуули засагай эрхые хаһагдаһан, ямаршье нүлөөлэлгэгүй ба тон бирагүй хүнүүд байһан янзатайгаар хөөрэлдэһэн байнад»—гэжэ Джексон хэлэбэ.

«Сүүдлүүлэгшэд болбол тон үндэр тушаалнуудые эзэлжэ байһан хүнүүд байһанаа арсажа үргэлжэлһөөр, теэд тэдэнэр болбол минии мүнөө заажа хэлэһэн гэмтэ ябадалнуудые үнэн дээрээ хэһэнээ арсажа шадахагүй байна. Болото гэмтэд хэн гээшэб гэжэ заажа шадахагүй һаамнай, тэдэнэрэй арсалганууд үнэншэгдэхэгүй гэжэ һайса мэдэнэд. Тиимэ дээрэһээ сүүдлүүлэгшэд болбол бусад нюурнуудта гэмые тохохын һэдэлгэнүүдые гаргаһан байна. Тэдэнэр хадаа Гитлер, Гиммлер, Гейдрих, Геббельс ба Борман гэхэ мэтын нэрэнүүдые оло дахин нэрлээ. Теэд тэдэнэрынь бултадаа үхэшэһэн гү, али үгы болошоһон байнад. Бидэнэрэй ямаршье хүсэтэйгөөр баалахадамнай, амиды байгшадһаа гэмтэн гэжэ нэгэшье хүнэй нэрые сүүдлүүлэгшэд заажа үгөөгүй».

Джексон болбол энээнтэй дашарамдуулан бүхы гэмтэдые үхүүлдэг ба бүхы гэмгүйшүүдые амиды үлөөдэг тиимэ арга шадалтай хуби заяанай тухай шоодоборилон наадалжа хэлэбэ.

«Гэршэнэрэй үгэһэн асуултанууд дээрэһээ тодоруулагдаагүйшье һаа, зүгөөр лэ тодорхойлгын документнүүдэй үндэһэ һуурнь болгон табигдаһан арсагдашагүй гэмнэлгэнүүдые Трибуналда баринабди. Эдэ гэмнэлгэнүүдэй ёһоор гэмнэлгын заключениин нэгэдэхи һалбаряар сүүдлүүлэгшэ бүхэн гэмтэй байһан ушарань олдохо байна. Эсэслэлэй шиидхэбэринүүдые гаргахада би боложо магад гансахан лэ асуудал юун байхаб гэхэдэ, сүүдлүүлэгшэдэй үгэһэн асуултанууд хадаа тэдэнэрэй гэмтэ ябадалые баримталһан документнүүд ба бусад баримтануудые буруушаахын тулада хэрэглэгдэжэ болохоор гү гэһэн асуудал байхадаа болоно».

Гэмнэгшэ болбол сүүдлүүлэгшэдэй үгэһэн үгэнүүдэй зүб бурууе хаража үзэхэ зуураа, худал хуурмаг ябадалнууд гитлеровецүүдэй эгээл хүсэтэ зэбсэгүүдынь байһан юм, тиимэ дээрэһээ сүүдлүүлэгшэдэй үгэдэ этигэжэ болохогүй гэжэ трибуналда һануулна.

«Хэдэн жэлэй турша соо сүүдлүүлэгшэд болбол бүхэ дэлхэйе мэхэлжэ ба өөһэдынгөө худал хуурмаг ябадалые далдалжа байһан хадань мүнөө сүүдлүүлэгшэдэй һуури дээрэшье өөһэдынгөө бүхы наһан соо заншаһан янзаараа худалаар хэлэжэ байгаа һаань гайхалтай юу байхаб? Эдэ хүнүүд гэмгүй гэжэ хэлээ һаа дайн болоогүй, алалга хюдалганууд болоогүй, гэмтэ ябадалнууд болоогүй гэһэнтэй адли болоно бэзэ» гэжэ хэлээд США-һаа гол гэмнэгшэ Джексон өөрынгөө үгые дүүргэбэ.

Арадай Соведэй сессиин нээлгэ дээрэ афганска король үгэ хэлэбэ

КАБУЛ, июлиин 24. (ТАСС). Июлиин 20-до арадай соведэй сессиин нээлгэ дээрэ Афганистанай король Захир-шах үгэ хэлэбэ. Король орон соохи байдал тухай ба кабинедэй һэлгэһэн шалтагаануд тухай хэлэбэ.

Афганистанай гадаадын политикын тухай хөөрэхэ зуураа Афганистанай гадаадын политика болбол бүхы арадуудай эрхэ ба сүлөөе хүндэлхэ ябадал дээрэ үндэһэлэгдэдэг байна гэжэ король мэдүүлбэ. Бидэнэр манай хойтохи агуу ехэ хүршэтэй түүхэтэ харилсаагаа сахин байлгахын талаар амжалтые түйлаабди гэжэ король баһа мэдүүлбэ. Энэ харилсаан бэеэ даанги Афганистанай оршожо байгаа ба советскэ гүрэнэй байгуулагдаһан түрүүшын үдэрһөө эхилэн тогтоогдоһон байна.

Король хадаа СССР-тэй худалдаа наймаанай экономическа хэлхээ холбооe бэхижүүлхэ ябадалда өөрынгөө найдалгые мэдүүлжэ, хилын тухай асуудалнуудаар һаяхан түйлагдаһан хэлсээнүүдые хангалтатайгаар тэмдэглэбэ.

Саашань король болбол Афганистан, Англи ба Инди, тэрэшэлэн бусад оронуудай хоорондохи харилсаанууд тухай хэлэбэ.

Английска крейсернүүдэй персидскэ заливта ер[...] тухай тегеранска хэблэл бэшэнэ

ТЕГЕРАН, июлиин 22. (ТАСС). „Иране Ма" гэжэ газетэ английска гурбан крейсернүүдэй (тэрэнэй нэгэниинь хүндэ крейсер) июлиин 16-да Шат-Эль—Арабта Персидскэ заливта ерэжэ ороһоной тухай Абаданһаа абтаһан телеграммые июлиин 21-дэ толилбо. Тэдэнэй нэгэниинь Абаданһаа нэгэ миль бархагаа хаяба. Английска сэрэгэй моторно онгосонууд Иранай эрье зубшан ябанад.

„Рахбар" газетын мэдээсэһэнэй ёһоор крейсернүүд дээрээ ерэһэн английска офицернүүд Абаданда хүдэлмэришэдые буудаха ябадал эмхидхэһэндэ гэмнэгдэжэ байгаа арабска түрэлтэнэй союзай хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэнэйнь хүбүүн мүн болохо Шейх Хаддод гэгшые абаданска больницаһаа тэрьелүүлхэ ябадалые эх[...] һэдэлгэ гаргаба.

„Рахбар" газетэ англи[...] рэгэй онгосонуудай Перс[...] ливта ерэһэн ушарые та[...] ха зуураа, англичануу[...] ябуулгые Иранай өөрын эр[...] тэ, бэеэ даанги ба террито[...] талаар бүтэн бүхэли бай[...] далдань заналга мүн боло[...] иранска арад сэгнэнэ гэж[...] бэ. Иранска арад хадаа эн[...] рал тушаа эгээл ехээр ду[...] таһанаа мэдүүлжэ энэ уш[...] хай гансахан лэ англич[...] эрид буруушаалгые м[...] тэды бэшэ, харин Англи[...] мэтын ябуулгануудта А[...] Соведтэ гомдол барихые [...] правительствоһаа эрилтэ [...]

Грецидэхи германска эзэмдэгшэдтэ туһалагшадые һула табина

АФИНЫ, июлиин 25. (ТАСС). Юстициин министр Хаджипанос гэгшэ дайсантай барисаатайгаар ажаллаһан нюурнуудай хэрэгүүд тушаа тусхай сүүдүүдые усадхаха тухай ба эдэ хэрэгүүдые уголовно сүүдүүдтэ дамжуулан оруулха тухай Хуулиин проектые парламентда оруулба. Хуулиин шэнэ проектын ёһоор зүбхэн лэ „Зорюун ба орондоо урбажа", эзэмдэгшэдтэй холбоодоһон нюурнууд дайсантай барисаатай хүнүүд гэжэ тоологдохо болохо байна.

Теэд, мүнөөнэй условинуудта иимэ формулировка хадаа орондоо урбагшадые ба эзэмдэгшэдтэй барисаатай байгаашадые зүбтүүлэн табихын тулада хэрэглэгдэхэ байна. Тусхай сүүдүүдэй бүхы приговорнууд сүүдлүүлээшэдэй эрилтээр уголовно сүүдүүдээр шэнэшэлэн харагдадаг байха юм ха, зүгөөр эдэ сүүдүүд улам хатуу приговорые гаргажа шадахагүй байха юм. Зөөриие хураан абаха я[...] хараалһан хэһээлтэнүүд [...] лагдаад, энэнэй урда тээ [...] дэй шиидхэбэринүүдээр [...] абтаһан зөөринүүд эздэтэ[...] бусаагдаха болоно. Дайсадт[...] номическа талаар барисаат[...] һан нюурнуудые мүрдэлгэ [...] дээрэ зогсоогдохо байна.

Хуулиин энэ проектые [...] тельствын хэлсэлгэдэ га[...] урда тээ энэнэй урда тээ[...] вительствонуудай байха үе[...] най гэмтэдтэ, тэдэнэрэй [...] марионеточнэ правительст[...] дай премьер-министрнүү[...] министрнүүдтэ, хамта 24 х[...] гаргагдаһан саазалан ала[...] говорые правительство бол[...] һан соонь түрмэдэ хааха [...] тээр һэлгэбэ. Гэхэтэй хамт[...] нэрэй тон ойро дутын нүха[...] сахюулай батальонуудай [...] нууд нэрээргэнүүдые ба [...] дые абажа, харин парла[...] заседанинуудта һуулсадаг[...]

США-да атомна энергидэ сэрэгэй хиналта байгуулгада эсэргүүсэһэн американска эрдэм эдэй буруушаалга

НЬЮ-ИОРК, 23. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Окриджһээ (штат Теннеси) мэдээсэһэнэй ёһоор атомна энергиие үйлэдбэрилдэг заводуудта хүдэлмэрилдэг бүлэг эрдэмтэд ба инженернүүд США-гэй сенадай ба түлөөлэгшэдэй палатын членүүдтэ телеграмма эльгээбэ гэнэ. Тэрээн соо хэлэгдэхэнь хадаа атомна энергидэ сэрэгэй хиналта байгуулхые хуулиин проект соо хараалагдаһан ушар болбол атомна энергитэй холбоотой проблемэнүүдые уласхоорондын талаар шиидхэхэ ябадалда „хохиролтойгоор нүлөөлхэ" байна, „тус хуулиин проект болбол эрдэмтэд ба тэрэнэй гэр бүлынхидэй амгалан байдалда аюултай байһан тулада" эрдэмтэдэй олонхинь ажалаа орхихыень баалаха болоно.

ХРОНИКО

Варшавада баярай орш[...] дал соо национальна сүлөө[...] польско комитедэй байгу[...] һанһаа хойшо 2 жэл бол[...] ойн үдэр тэмдэглэгдэбэ. [...] митет болбол демократиче[...] нэ Польшын үндэһэ һуур[...] биһан байна. Польшын [...] хүүргэ болохо Висла мүр[...] гүүр түмэрөөр ба бетоноор[...] даһан хүүргэ тэрэ үдэр на[...]

* * *

Данида немецкэ сэрэгэй [...] ско бүлэг элирүүлэгдэбэ. [...] дэ 150 хүнүүд хабаадан[...] организациин членүүд гит[...] цүүдтэ эсэргүү хүнүүд [...] мэдээнүүдые суглуулдаг [...] Томонууд предприятинууд, [...] ницанууд ба ресторануудт[...] дэлмэрилдэг шпионууд нем[...] тэ алба хэжэ байба. Нем[...] болбол королевскэ ордон [...] өөрынгөө агентурые бай[...] байба.

* * *

Һаяхан английска арми[...] бай зарим хубинь ба Пал[...] дахи английска админист[...] секретариадай байһан „Дав[...] гэжэ Иерусалимскэ оттел[...] һэрэлгэ болобо. Тэндэ 46 [...] алуулһан ба 55 хүнүүд ш[...] һан байна.

* * *

Үнэ сэнгые хинаха хи[...] дахин һэргээхые эриһэн г[...] ажаһуугшадай демонстрац[...] Иоркдо болобо. Тиимэ демо[...] цинууд Америкын Холбоото[...] дуудай бусад городуудта бо[...] байна.

* * *

Номгон далай соохи Нова[...] тания гэжэ олтирог дээр[...] миллион тонно тэһэрхэ зү[...] дые хадагалжа байһан тобш[...] монуудай японско нюуса [...] олдобо. Тус склад Рабаул[...] городой оршон шадар бай[...] рэ хадаа хэдэн зуун бомбо, [...] һомонууд, олон тоото торпед[...] даар дүүргэгдэһэн байна.

* * *

Италиин хэдэ хэдэн город[...] хүдэлмэригүйшүүдэй демонс[...] боложо байна. Флоренци[...] монстрантнууд хүдэлмэригү[...] далые усадхахын тулада [...] хэмжээ абахын эрилтэ хаба[...] дэлмэригүйшүүдэй забас[...] тэрэшэлэн Миланда болобо.

* * *

Индонезийскэ засагууд [...] индонезийскэ городуудые, [...] нуудые ба судонуудые а[...] ска ба зеландска самолеудуу[...] бардировалдаг ушарта эсэр[...] һэн буруушаалгые англо-го[...] ска командованида мэдүүлбэ.

МАЛОЛИТРАЖНА АВТОМОБИЛЬНУУДАЙ МОСКОВСКО ЗАВОД

Москвагай заха талада сталинска табанжэлнүүдэй үедэ байгуулагдаһан бусад предприятинуудай зэргэдэ малолитражна (бага хэмжээнэй хүнгэн) машинануудай Московско заводой корпусууд жэрынэ.

Эдэ машинануудые бүтээн гаргалгые шудалха ябадал хадаа ехэ лэ орео хүндэ хэрэг юм, юундэб гэхэдэ энэ хэрэгтэ гансашье конструкторнууд болон үйлэдбэрилэгшэдэй үндэр дээдэ мэргэжэлтэй кадрнууд хэрэгтэй бэшэ, харин мүн баһа үйлэдбэриин техническэ дүй дүршэл, хүдэлмэриин ехэ культура хэрэгтэй юм. Эдэ бүгэдэ манайда бии, юундэб гэхэдэ автомобильна ажаүйлэдбэри хадаа индустриализациин жэлнүүдтэ өөрынгөө хүгжэлтэдэ ехэхэн амжалтануудые түйлаһан байна. Мүнөө шэнэ табанжэлдэ тэрэнэй урда үшөө ехэ үргэн перспективүүд нээгдэнэ. 1950 ондо автомашина бүтээн гаргалга 500 мянга хүргэгдэхэ гэжэ мэдээжэ энэнь дайнай урдахи хэмжээнһээ нилээд үлүү болохо юм. Мүнөө хүдэлмэрилжэ байгаа заводуудые ехэ болгохо ба хэдэн олон шэнэ заводуудые байгуулхаар хараалагдана. Табанжэлэй эсэстэ манай орон хадаа хүсэтэй томо арбан автомобильна предприятинуудтай болохо. Тэрэнэй тоодо малолитражна машинануудай Московско завод—иимэ машинануудые бүтээн гаргалгын Союз доторхи түрүүшын завод орохо.

Дайнай урдахи жэлнүүдтэ манай орондо ехэнхидээ ашаанай машинанууд ба имагта багахан тооной хүнгэн машинанууд гаргагдадаг байгаа. Ашаанай автомобильнуудые үйлэдбэрилгээр СССР болбол 1937 ондо Европодо 1-дэхи һуури ба дэлхэй дээрэ 2-дохи һуури (США-гэй һүүлдэ) эзэлһэн байна. Шэнэ табанжэлдэ гол анхарал хадаа мүн лэ ашаанай автомобильнуудые бүтээн гаргалгада табигдана. Гэбэшье, дайнай урдахи хэмжээтэй сасуулбал, хүнгэн машинануудыешье үйлэдбэрилгэ нилээд дээшэлүүлэгдэнэ. Тиимэ 65,6 мянган машинанууд 1950 ондо гаргагдаха юм. Хүнгэн автомобильнуудай шэнэ маркануул —долоон хүнэй һууритай ЗИС—110, «Илалта» гэжэ табан хүнэй һууритай ба «Москвич» гэжэ дүрбэн хүнэй һууритай малолитражна автомобиль—өөрынгөө шанараар мүнөө үеын эрхим модельнүүдһээ дутахагүй байна. Бүтээн гаргагдаха бүхы хүнгэн машинануудай хахадынь шахуу «Москвич» гэжэ машина байха юм.

Энэ ямар машина болохо юм, тэрэниие хайшан гэжэ үйлэдбэрилхэ юм?

Литр хахад гү, али хоер литрһээ дээшэ бэшэ багтаасатай цилиндртэй автомашиные малолитражна гэжэ нэрлэдэг байна. Хүнгэн автомобиль хадаа 2—4 литр бензин багтаасатайгаар, ашаанай машина 0,25—0,5 тонно багтаасатайгаар хэгдэнхэй. Малолитражна машина 800 килограммһаа дээшэ бэшэ шэгнүүритэй юм. Тэрэ хадаа горючи ехэ арбилдаг ехэ простой ба бусад машинануудта орходоо үнэ сэнгээрээ химда байна. Хүнэй һуухада автомобильда адли аятай таатай аад, мотоциклдо адли шуран хурдан «Москвич» гэжэ машинын манай орондо тон лэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэнь һэжэггүй.

Элдэб янзын уларилай условинуудые, Советскэ Союзай түйлай ехэ тала дайдые болон манай харгынуудай элдэб янзые хараадаа абажа, малолитражна машинануудай конструкторнууд тэрэниие бүхөөр ба һайнаар зохеоһон байна. Энэ машина хадаа хаалгатай хэлхы металлическа кузовтай юм. Тэрээндэ рама гэжэ үгы. Тэрэнэй үүргые кузов дүүргэдэг байна. Тус машина гурбан янзын скоростьтой ба гарай болон хүлэй тормозтой юм. Шоссе харгыгаар энэ машина час соо 90 километр ябажа шадана. Тиихэ зуураа 100 километр утатай харгыда дунда зэргын ябадалаар ябахадаа юрдөөл 8 литр бензин гаргашалха юм, энэнь М—1 гэжэ хүнгэн машинада орходоо хоер дахин шахуу бага болоно. Бензиновэ багынь 400 километр газарта ябажа хүрэхэ бензиниие өөртөө багтаадаг.

Энэ шэнэ машина хадаа дайнай урдахи «КИМ» гэжэ моделиин машинаһаа өөрынгөө частьнуудай найдалтай һайн хүдэлмэреэр илгардаг. Жэшээлхэдэ, тон шухала часть болохо моторынь хадаа түрүүшын конструкциин малолитражна машинануудай моторһоо 2—3 дахин удаан болзор соо хүдэлжэ шадаха байна. Мүн өөрынгөө газаа талын дүрсөөршье тэрээнһээ ондоо юм. «Москвич» гэжэ автомобильнууд элдэб янзын үнгэнүүдээр шэрдэгдэхэ. Энэ хадаа гое һайхан, аятай таатай ба хүнгэн химда машинанууд болохо байна. Тиихэтэй хамта үни удаан сагта найдалтайгаар ашаглагдаха үндэр дээдэ шанартай байха юм.

Малолитражна автомобильнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха тухай шиидхэбэриие Правительство хадаа 1939 ондо абаһан байгаа. Дайнай эхилхэһээ тээ урдахана заводой түрүүшын ээлжээнэй барилга ба эмхидхэлгэ дүүрээд, тэрэнь бусад предприятинуудтай хамтаран «КИМ» гэжэ түрүүшын машинануудые бүтээн гаргажа эхилээ һэн. Теэд, дайн сэрэг энэ барилгые дүүргэхэ ябадалые һаатуулаа. Заводой түхеэрэлгые сэрэгэй техникэ үйлэдбэрилэлгэдэ үгэхэ ба заводой талмай дээрэ фронтдо хэрэгтэй дайшалхы машинануудые заһабарилалга эмхидхэхэ баатай болоһон байна.

Шэнэ табанжэлэй түсэбэй ёһоор малолитражна автомобильнуудай Московско заводые гүйсэдөөр һэргээн бодхоолго ба тэрэнэй барилгые дүүргэлгэ хараалагдана. Дайнай урда бии болоһон хуушан цехүүдые һэргээн бодхоохотой хамта, энэ машинануудые нэгэ газарта хүсэдөөр үйлэдбэрилхэ ябадал хангагдаха байна. Шэнэ цехүүдые байгуулха хүдэлмэри мүнөө ябуулагдажа байна. Тус заводые барилгада ба эмхидхэлгэдэ Правительство хадаа 185 миллион түхэриг гаргашалаа, тэрэнэй 40 миллион түхэригынь ябажа байгаа 1946 ондо хэрэглэгдэхэ ёһотой. Заводой территориин ниитэ талмайнь 30 шахуу гектар юм. Энэ предприяти хадаа эгээл мүнөө үеын техникые хэрэглэжэ, үйлэдбэрилгые эмхидхэлгын түрүү методүүдые нэбтэрүүлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдажа байна. Моторнуудые болон бусад агрегадуудые, мүн тэрэшэлэн автомобилиие өөрыеншье суглуулан хабсаруулга конвейернүүд дээрэ бүтээгдэхэ байна.

Эгээл шэнэ технологи болон үйлэдбэрилгые эмхидхэлгын үндэр дээдэ культура хадаа автомобилиие бүтээн гаргалгын хүдэлмэриие нилээд хаһаха ба машинануудые гаргалгын хурдан түргэн темпые хангаха байна. Хамаг бүхы хүсөөрөө хүдэлмэрилжэ эхилхэдээ тус завод үдэр бүхэндэ 200 машинануудые гаргадаг болохо юм.

Мүнөө үедэ цехүүдые бариха ба энэ оной һүүлдэ гаргагдажа эхилхэ машинануудые бэлэдхэлгэ ябуулагдажа байна. Механическа цехүүдтэ олон тооной станогууд хабсаргагданхай. Автомобилиин зарим детальнуудые бүтээн гаргалга эхилээ. Тиихэтэй хамта заводой хүдэлмэришэдэй коллектив бии болгогдожо, хүдэлмэришэдтэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ ба албахаагшадта хэрэгтэй байрын гэрнүүдые бариха талаар хэмжээнүүд абтажа байна. Энэ заводто тэрэнэй «аханар» болохо Сталинай нэрэмжэтэ Московско ба Горьковско автомобильна заводууд ехэхэн туһа хүргэжэ байна.

Малолитражна машинанудай Московско завод хадаа автомобильна ажаүйлэдбэриин табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын хэрэгтэ ехэхэн нөөсэлгэ боложо үгэнэ.

Инженер Б. ГЕНКИН.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖА[...]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жиз[...] сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00669. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 100[...]